

**BÜRO YÖNETİMİ VE YÖNETİCİ ASİSTANLIĞI MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLGİ
TEKNOLOJİLERİNE OLAN TUTUMLARININ VE YETERLİLİK
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ALAN
ÇALIŞMASI**

Zeynep Yıldırım

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BÜRO YÖNETİMİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK, 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİSİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 1 (bir) yıl sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Zeynep

Soyadı : Yıldırım

Bölümü : Büro Yönetimi Eğitimi

İmza :

Teslim Tarihi : 06.01.2016

TEZİN

Türkçe Adı : Büro Yönetimi Ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Ve Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması

İngilizce Adı : The Vocational School Of Office Management And Executive Assistant's Lecturers Attitudes Of Information Technologies And Their Proficiency Levels: A Field Study

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim

Yazar Adı Soyadı: Zeynep Yıldırım

İmza:

Jüri onay sayfası

Zeynep Yıldırım tarafından hazırlanan “Büro Yönetimi Ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Ve Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Büro Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Selami Eryılmaz

.....

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Burhan Çil

.....

İşletme Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Dilaver Tengilimoğlu

.....

İşletme Anabilim Dalı, Atılım Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 17.12.2015

Bu tezin Büro Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. SERVET KARABAĞ

.....

TEŞEKKÜR

Yıllarca sürmüş gibi gelen ve çoğu zaman bitemeyeceğini düşündüğüm tez dönemimde başta olarak tezimin her aşamasını takip eden ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Selami Eryılmaz’a daha sonra değerli hocalarıma, aileme ve arkadaşlarıma desteklerini ve güvenlerini hiçbir zaman esirgemeyip yanımda oldukları için ve veri toplama aşamasında ölçek cevaplamalarına katılarak destek veren tüm öğretim elemanlarına teşekkür ederim.

**BÜRO YÖNETİMİ VE YÖNETİCİ ASİSTANLIĞI MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLGİ
TEKNOLOJİLERİNE OLAN TUTUMLARININ VE YETERLİLİK
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ALAN
ÇALIŞMASI**

Yüksek Lisans Tezi

**Zeynep Yıldırım
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Aralık 2015**

ÖZ

Bu çalışma, Büro Yönetimi Ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Ve Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesini araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma, 100 öğretim elemanı üzerinde pilot ve 100 büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanı üzerinde asıl çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Anket verileri SPSS 17.0 programında, frekans, yüzde dağılımları, ortalama, varyans, tek yönlü ANOVA ve T testi kullanılarak test edilmiştir. Bu araştırma sonucunda, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumları, yeterlilik düzeyleri ve teknoloji kabullerinin betimsel özelliklerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Bilim Kodu : 3.007

Anahtar Kelimeler : Büro Yönetimi, Bilgi Teknolojileri, Teknoloji Kabul Modeli

Sayfa Adedi : 87

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Selami ERYILMAZ

**THE VOCATIONAL SCHOOL OF OFFICE MANAGEMENT AND
EXECUTIVE ASSISTANT’S LECTURERS ATTITUDES OF
INFORMATION TECHNOLOGIES AND THEIR PROFICIENCY
LEVELS: A FIELD STUDY**

M.S. THESIS

Zeynep Yildirim

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE OF EDUCATIONAL SCIENCES

December 2015

ABSTRACT

Main purpose of study is to investigate, the vocational school of office management and executive assistant lecturers attitudes of information technologies their proficiency levels: a field study. This research has been two stages, pilot and main. Main study has been made 100 lecturers who work vocational school of office management and executive assistant department and pilot has been made regarding 100 lecturers. Descriptive survey method has been used in this research. Data of the survey has been derived from SPSS 17.0 program results which are calculated from frequency, percent, arithmetic average, standart deviation values, one way ANOVA and T-test has been used in this research. As a consequence of this research, the vocational school of office management and executive assistant’s lecturers attitudes of information technologies, proficiency levels and acceptance of technologies have not varied by their descriptive characteristics.

Science Code :3.007

Key Words : Office Management, Information Technology, Technology Acceptance Model

Page Number : 87

Supervisor : Dr. Selami ERYILMAZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİSİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	5
Sayıtlar	10
Sınırlılıklar.....	11
Tanımlar.....	11
BÖLÜM 2	13
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
Büro Kavramı.....	13
Büro Yönetimi Kavramı.....	14
Büro Yönetimi ve Tarihsel Gelişimi	15
Türkiye’de Büro Yönetimi Eğitimi.....	18
Büro Yönetimi Eğitimi İle Bilgi Teknolojilerinin İlişkisi	20
Yönetici Asistanlığı Kavramı	21

Yönetici Asistanlığının Tarihsel Gelişimi	23
Bilgi Kavramı	25
Teknoloji Kavramı	28
Bilgi Teknolojileri Kavramı	31
Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitimde Kullanımı	33
Teknoloji Kabulü Kavramı	34
Teknoloji Kabul Modeline Temel Olan Araştırmalar	35
Teknoloji Kabul Modeli	38
Teknoloji Kabul Modeli II	41
Teknoloji Kabul Modeli III	42
BÖLÜM 3	43
YÖNTEM	43
Araştırmanın Modeli	43
Evren ve Örneklem	45
Verilerin Toplama Aracı	46
Verilerin Toplanması	47
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	47
BÖLÜM 4	49
BULGULAR VE YORUM	49
Betimleyici İstatistikler	49
Hipotez İstatistikleri	58
SONUÇ VE TARTIŞMA	65
Sonuçlar	65
Öneriler	69
KAYNAKLAR	71
EKLER	79
EK 1. Ölçek	80
Ek 2. Ölçek İzin İşlemleri	83
Ek 2. Ölçek İzin Belgesi	87

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Veri, Enformasyon ve Bilgi Kavramlarının Tanımları.....	27
Tablo 2. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	50
Tablo 3. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Alan Durumlarına Göre Dağılımı	50
Tablo 4. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Değerlendirilmesi	51
Tablo 5. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgisayar Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı	55
Tablo 6. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının E-Mail Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı	55
Tablo 7. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Multi Medya Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı	56
Tablo 8 Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu. Öğretim elemanlarınınDünya Çapında Web Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı	57
Tablo 9. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Profesyonel Hayatında Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı..	57
Tablo 10. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Lisans Alanlarına Göre Durumu.....	58
Tablo 11. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan İlgi Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Durumu.....	59
Tablo 12. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Rahatlık Düzeylerine Göre Durumu.	60

Tablo 13.Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Endişe Düzeylerinin Yüksek Lisans Alanlarına Göre Durumu	61
Tablo 14. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerinin Eğitime Olan Faydasının Lisans Alanlarına Göre Durumu.....	62
Tablo 15. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Algılarının Lisans Alanlarına Göre Durumu.....	63
Tablo 16. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojileri Kullanımlarının ve Kabulünün Lisans ve Yüksek Lisans Alanlarına Göre Dağılımı.....	64

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sebepli davranış teorisi.....	37
Şekil 2: Planlı davranış teorisi	38
Şekil 3: Teknoloji kabul modeli.....	39
Şekil 4: Teknoloji kabul modeli II.....	42

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BT	Bilgi Teknolojileri
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
MYO	Meslek Yüksekokulu
MEGEP	Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
TKM	Teknoloji Kabul Modeli
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
KMO	Kaiser – Meyer – Olkin Testi
NRS	Nedensel Davranış Teorisi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

İçinde bulunduğumuz bilgi teknolojileri çağından en çok etkilenen kuşkusuz ki eğitimidir. Eğitim temel olarak bireyde istendik davranış değışikliğı olarak tanımlanabilen ayrıca içeriğinde sayısız tanımı ve yeni oluşumları barındıran bir terimdir. Öyle ki teknolojinin gelişiminin büyük bir kısmı eğitime bağılı olup yeni bilgilerin ortaya çıkarak, birikimsel olarak kişilere aktarılmasıyla gerçekleşir. Yani eğitim ile teknoloji birbirinden ayırmak ve yeni yaklaşımların bu iki kavramdan soyut tutulması mümkün değildir.

Eğitim ailede başlar, sokakta, okulda, iş yerinde sürer. Dernekler, kitle iletişim araçları, siyasal partiler ve diğer kurumlar bu eğitim sürecinin içerisinde yer alırlar. Ancak çağımızda, eğitim denilince, artan ölçüde okullarda yapılan eğitim anlaşılmaktadır (Özer, 1977). Okul dışında da gençleri ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamak ve onların yaşama uyumlarını kolaylaştırmak için açılmış kısa süreli eğitim veren kurumlar vardır. Ancak okullar eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur. Günlük yaşamdaki eğitim – okul bitişikliği de eğitim denince okulu hatıra getirir (Fidan, 2012). Okuldaki eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değışme oluşturma süreci olarak kabul edilir (Demirel, 2008).

Eğitim kurumlarının gelişmesi, yeterlilik düzeylerinin arttırılması, yeni materyallere uyum sağlaması ve bu materyallerin kullanımının etkililiğinin maksimize edilmesi ise tamamıyla

öğretim elemanlarının bilgi teknoloji düzeyine, teknoloji kullanımına olan tutumlarına ve teknoloji kabul etme düzeylerine göre değişiklik göstermektedir. Eğitimden maksimum fayda sağlamak için ise öğretim elemanlarının ve görevlilerinin teknoloji konusunda bilinçlendirilmesi, çeşitli eğitim seminerlerine katılmalarının sağlanması böylelikle eğitim düzeylerinin teknolojinin alt basamaklarına inmesine engel olunmalıdır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler dünyayı olumlu ve hızlı bir şekilde değiştirmektedir. Dolayısıyla hızla gelişen teknoloji ve onunla birlikte gelen aşırı bilgi, bireylerde ve kurumlarda bazı değişikliklere neden olmuştur. Yaşanan bu hızlı değişim, dünyadaki tüm ülkeleri, toplumları, kurum ve kuruluşları teknolojik gelişmelere uyum sağlamaya zorunlu hale getirmiştir. Bununla birlikte genelde, tüm kurum ve kuruluşlar bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeleri ve değişimleri yakından takip etmektedir. Eğitim kurumları bireylere, bulunduğu çağa ve topluma katkıda bulunmasını sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmak için yoğun bir çaba harcamaktadır. (Eryılmaz, 2011)

Teknolojinin öğrenme aracı olarak etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasının öğrencilerin başarılarında, tutumlarında, öğretmen ve arkadaşlarıyla olan iletişimlerinde gözle görünür bir değişim yapabileceği; etkileşimli, bireysel öğrenme ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirebileceği görülmektedir (Koç'tan aktaran Demirel, 2008). Bilgi teknolojilerinin eğitim-öğretim ortamına entegrasyonu eğitimdeki değişim ve yenilenmeyi etkilemektedir. Bilgisayarın bilgi inşa etme ve problem çözmede, öğrenme sürecinde öğrenciye eşlik eden yeni bir araç olarak rol üstlendiği söylenebilir (Javeri'den aktaran Demirel, 2008).

Eğitimcilerin ortaya çıkan teknoloji ve yenilikleri yeterli bir şekilde kullanıp uygulamalarına olanak sağlamak, öğrencilerin istedikleri yer ve zamanda bu teknoloji ve yeniliklerden faydalanmalarına imkân vermek, bunun için uygun ortamı sağlamak, eğitim ve öğretimi teknoloji ile bütünleştirmek, eğitim sistemine uzmanlık hizmetleri sunmak amacıyla Mili Eğitim Bakanlığı insan kaynakları eğitimine büyük önem vermektedir (Aktürk'ten aktaran Karademir ve Karakulle, 2013).

Hızla gelişen teknoloji ile birlikte bilgi ve bilgiye ulaşma hızı artmakta ve öğrenenin yaşı ne olursa olsun sürekli olarak kendisini geliştirme ihtiyacı hissetmektedir. Bu bilgi edinme sürecinde okullarımızın payı giderek azalmaktadır. Bu olumsuz sürece ve internetle birlikte gelen aşırı bilgi kirliliği tehlikesine karşı gelişen bilgi teknolojilerini okullarımızda

kullanma ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak için okullarımızda bilgi teknolojileri sınıfları kurulmakta ve kurulmuş olan mevcut bilişim teknolojileri sınıflarının da yenilenme çalışmaları devam etmektedir (Toruş, 2010).

Değişime ayak uydurmak ve hayatın her alanını buna göre düzenlemek artık bir zorunluluk olmuştur. İnsanlar farkında olarak ya da olmayarak sürekli yeni şeyler öğrenmekte ve öğrendiklerini yeri geldiğinde davranışa dönüştürerek yaşantısına katmaktadır. Bilgi teknolojileri çağında, öğretmenler de geniş çaplı teknolojik bilgi ve yöntemleri kullanmak durumundadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini sağlamaları ve eğitim hayatlarında edindikleri mesleki yeterliliklerini çalışma ortamlarında kullanmaları gerekmektedir (Türk, 2008).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler dünyayı hızlı ve olumlu bir şekilde etkilerken eğitime bağlı meslek kollarının bu gelişmelerden etkilenmemesi olanaksız sayılmaktadır. Büro yönetimi de bu gelişmelerin paralelinde çeşitlenmekte ve değişmektedir. Önceleri çalışma odası, yazıhane, danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü yer olarak tanımlanan büro kavramı bugün bu tanımdan sıyrılarak post – modern örgütlerde bilgi işleyen birimler olarak tanımlanmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin bireylere kazanılmasının en önemli noktası ise hiç şüphesiz ki eğitimidir. Ülkemizde 255 meslek yüksekokulunda büro yönetimi ve yönetici asistanlığı eğitim programları yürütülmekte, küçük çaplı olarak da halk eğitim merkezlerinde kısa dönemlik (üç – altı ay) kurslar dâhilinde çeşitli kazanımlar bireylere sağlanmaktadır. Bu eğitimlerin en önemli parçası öğreticilerdir. Ülkemizde Büro Yönetimi öğretim elemanı yetiştiren tek fakülte Gazi Üniversitesinin Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesiydi. Gazi Üniversitesinin Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi de 2010 yılında eğitim ve öğretime kapatılarak öğrenci alımı durdurdu. Başka alanlardan öğretim elemanı veya öğretim elemanı yetiştirmek ise neredeyse imkânsızlaşmıştır. Çünkü Türkiye’de Büro Yönetimi Eğitiminin lisansüstü programını yürüten Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü de 2013 yılı itibari ile öğrenci alımını durdurmuştur. Alansal eğitim etkililiğinin artırılması için bu programlar yeniden oluşturulması gerek lisans gerekse lisansüstü eğitimin alan öğretim elemanları tarafından yapılması sağlanmalı, böylece teknoloji ve eğitimde maksimum etkinlik sağlanacaktır.

Bu durumda araştırmanın problem cümlesi, “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulüne ve Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Alan Karşılaştırmalarına” göre ne olduğudur.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarını ve Yeterliliklerini” araştırmaktır.

Araştırmanın genel amacı kapsamında aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H₁: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

H₂: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan İlgi Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₃: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Rahatlık Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₄: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Endişe Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

H₅: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerinin Eğitime Olan Faydasının” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

H₆: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Algılarının” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

H₇: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojileri Kullanımlarının ve Kabulünün” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans ve yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Araştırmanın Önemi

Çalışmada alanyazın da yapılan incelemeler sonucunda Büro Yönetimi, Bilgi Teknolojileri ve Teknoloji Kabul Modeli ile ilgili bazı araştırmanın yapıldığı görülmüştür. Büro yönetimi, bilgi teknolojileri ve teknoloji kabul modeli üzerine yapılan araştırmaların bazıları ise şunlardır;

Akbaba'nın (2013), “Büro Yönetimi Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlilik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adıyla yapmış olduğu araştırmada, büro yönetimi öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algı düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü ve genel akademik başarı düzeyi değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığının bulunması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, büro yönetimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öğretmen öz-yeterlilik algı puanlarının ölçeğin genelinde ve boyutlarında “Yeterli” ile “Çok yeterli” seçeneğinde daha fazla yoğunlaştığı tespit edilmiş, kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik ölçeğinin güdülenme ve strateji alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı, ancak sınıf yönetimi alt boyutundan ve ölçeğin toplamından aldıkları puanlar arasında kızlar lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı ölçeğinin sadece sınıf yönetimi alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak 3. sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Meslek Lisesinden mezun öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları diğer lise grubundaki öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur. Akademik başarı ortalaması 3.2'den yüksek öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiş ve akademik başarısı yüksek öğrencilerin öğretmen öz-yeterlilik algılarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmadan ortaya çıkan en önemli sonuç ise, öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algılarını geliştirebilecek ortamların oluşturulması ve öz-yeterlilik algı düzeylerini yükselttiği görülmüştür.

Ancın'ın (2010), “Meslek Yüksekokulları Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Okuyan Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Becerilerinin Sektör İhtiyaçları Açısından Değerlendirilmesi: Ege Bölgesi Örneği” adıyla yapmış olduğu araştırmada, meslek yüksekokulları bünyesindeki büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini ortaya koymak ve bu becerileri sektör ihtiyaçları açısından değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları ise şu şekilde özetlenebilir; bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görürken, yöneticiler öğrencileri yeterli bulunmuştur, bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar ağlarını kullanabilme becerileri açısından öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görürken, yöneticilerin öğrencileri yeterli gördüğü saptanmıştır, öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerilerine göre; yöneticiler öğrencileri daha yeterli bulurken, öğrenciler kendilerini kısmen daha az yeterli buldukları saptanmıştır. Araştırmanın temel sonucu ise, yöneticilere genel olarak “Büro Yönetimi ve Sekreterlik” programından mezun olan öğrencilerin sektör ihtiyaçlarını karşılama durumları sorulduğunda, yöneticiler öğrencileri yeterli gördükleri ve öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından ihtiyaçlarını karşılayabildikleri saptanmıştır. Öğrenciler ise yönetici görüşlerinden farklı olarak, kendilerini az yeterli gördükleri ve tam olarak sektörün ihtiyaçlarını karşılayamadıkları düşüncesinde oldukları saptanmıştır.

Sur'un (2012), “Meslek Liselerinin Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Eğitim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin Değerlendirilmesi” adıyla yapmış olduğu araştırmada, meslek liselerinin büro yönetimi ve sekreterlik programlarında görev yapan öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda demografik özellikler ile eğitim teknolojilerinin kullanımı karşılaştırıldığında en önemli farklılaşmanın yaş değişkeninde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin tutumları ise; kullanılan eğitim teknolojisinin konunun verimli bir şekilde işlenmesini sağlayıp, beklenen amaçların gerçekleşmesine yardımcı olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Esen'in (2006), “Meslek Yüksek Okullarının Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Bilgi Teknolojilerinin Kullanım Düzeylerinin Değerlendirmesi” adıyla yapmış olduğu araştırmada, büro yönetimi sekreterlik programlarında bilgi teknolojilerine yönelik sorunları

ele almıştır. Meslek yüksekokullarının büro yönetimi ve sekreterlik programlarında, bilgi teknolojilerinin, kurum, akademisyenler ve öğrenciler açısından değerlendirilmesi, amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları ise şu şekilde özetlenmiştir; öğrenciler ve akademisyenler, bilgi teknolojilerinin ve bilgi teknolojileri kullanım bilgisinin büro yönetimi ve sekreterlik alanında işlerin kaliteli ve nitelikli yapılmasında önemli bir yere sahiptir, öğrenciler, bilgi teknolojileriyle ilgili bilgi ve becerilerini büyük ölçüde okullarından edinmektedirler. Bu nedenle, öğrenciler bilgi teknolojileriyle ilgili dersleri kesinlikle gerekli bulmaktadırlar. Bilgi teknolojilerinin, eğitim-öğretim ihtiyaçlarını karşılamadaki yeterlilik algılaması ise öğrencilere ve akademisyenlere göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, öğretim elemanlarının bilgi teknolojileri konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin en sık kullandığı bilgi teknolojisi unsuru cep telefonu iken, akademisyenlerin en sık kullandığı bilgi teknolojisi unsuru, bilgisayardır.

Halıcı ve Delil (2003) tarafından “Büro Yönetimi Öğrencilerinin Mesleki Algılamalarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” adı altında yapılan araştırmada, büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin mesleklerine yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin iş hayatında yapacaklarını düşündükleri görevleri ile yapması gerektiği görevler arasında anlamlı bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır. Yapması gerektiği görevler, etkinlikleri planlama, ofis donanım ihtiyacını belirleme ve alımları önerme, veri analizi gibi faaliyetlerdir. Oysa öğrenciler, iş hayatında öncelikli görevlerinin bilgisayar ve klavye kullanımı, örgüte ve işverene bağlılık, ast-üst veya konuklarla iletişim olarak algılamaktadır. Öğrenciler, mesleklerini sekreter ya da yönetici sekreter olarak başlayan, yönetici ya da yönetici asistanı olarak biten bir kariyer olanağına sahip olarak algılamaktadır. Öğrenciler, yakın çevrelerinin ve toplumun, mesleklerine yönelik algıların olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşılık, öğrencilerin, mesleklerine ve geleceğine ilişkin algıları rasyonel olmaktadır. Genelde olumsuz bir imajın var olması öğrencilerin, bu eğitime devam etmelerini engellememektedir.

Solak'ın (2012), “Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Karşı Tutumlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi” adıyla yapmış olduğu araştırmada, ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin ülkemizde de okullarda yaygınlaştırılması planlanan akıllı tahtaların kullanımına yönelik algılarının akıllı tahtaları kullanım

niyetlerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sonuçlara varılmıştır; öğretmenler eğitimde akıllı tahta kullanımının faydalı olduğuna, kullanımının kolay olduğuna yönelik düşünceleri arttıkça akıllı tahtayı derslerinde daha çok kullanmayı tercih edeceklerdir. Öğretmenler kendilerini etkileyen dışsal etmenlere yönelik düşüncelerini akıllı tahta kullanımını tercih etmelerini etkilemekte olduğu aynı zamanda meslek hayatında çevresindeki kişilerin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşlerin olumlu olduğunu ve akıllı tahtayı derslerinde daha çok kullanmayı tercih etmek istedikleri saptanmıştır. Son olarak ise, öğretmenlerin eğitimde akıllı tahta kullanımının faydalı olduğuna yönelik algılarında, akıllı tahtayı kullanması gerektiğine dair kişisel normlara yönelik algılarında ve akıllı tahtayı derslerinde kullanma niyetlerinde yaşa göre bir farklılık bulunmuştur.

Turan'ın (2011), “Bilgi ve İletişim Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi ve Sınıf Öğretmenleri Üzerine Bir Uygulama” adıyla yapmış olduğu çalışmada amaç “sınıf öğretmenlerinin teknoloji kabullerini etkileyen etkenlerin incelenmesi” olarak özetlenmiştir. Araştırma sonucunda temel düşünce ise, sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim araçlarını kullanma konusunda söz konusu araçların kullanımını ne ölçüde kolay olarak algıladıkları, kullanım sonrası elde edilecek fayda algıları, onların bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarına yönelik tutumlarını şekillendirmekte olduğudur. Kısaca eğer öğretmenlerin algısı söz konusu materyalin kullanım kolaylığına karşı pozitif ise bilgi teknolojilerine olan tutumları da pozitifdir. Eğer materyal kullanımın zor olduklarını düşünüyorlarsa, bilgi ve iletişim teknolojilerine olan algıları da negatif olarak seyir göstermektedir.

Aktaş'ın (2007), “Teknoloji Kabul Modeli İle Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama” adıyla yapmış olduğu çalışmada amaç “bilgi teknolojisinin tarihsel gelişim sürecini ortaya koyarken, bu süreçteki gelişmelerin ülkemizde ne derece uygulandığını ve muhasebecilerin bu gelişmeleri ne ölçüde takip ettiklerinin araştırılması” olarak özetlenmiştir. Bu çalışma muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışın altında yatan nedenleri incelemek amacıyla Davis tarafından ortaya konan Teknoloji Kabul Modeli (TKM) kullanılmıştır. Model yardımıyla muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışını etkileyen değişkenler arasındaki ilişkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranış niyet, tutum, algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı

etkilemektedir ve eğer davranışa yönelik niyet, tutum, algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı olumlu ise davranışta olumlu olmaktadır.

Başgöze'nin (2010), "Teknoloji Kabul Modelinin Teknoloji Yatkinlık ve Marka Kredibilitesi Değişkenleri Eklenerek Genişletilmesi: Satın Alma Eğilimine Uyarlanması" adıyla yapmış olduğu çalışmada teknolojik ürünün benimsenmesi modellerinden biri olan Teknoloji Kabul Modelinin teknolojik ürün satın alma davranışına uyarlanması, teknolojik ürün satın almada etkilerinin saptandığı marka kredibilitesinin modele eklenmesi, doğrudan etkileri daha önceki çalışmalarda ele alınan teknolojik yatkinlığın modele düzenleyici değişken olarak eklenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç dahilinde araştırma için anket soruları hazırlanmış ve veri toplama aracı olarak oluşturulan anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar ise şu şekilde özetlenmiştir; marka kredibilitesi teknolojik ürün satın alma eğilimini olumlu ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Bunun yanı sıra, marka kredibilitesi algılanan fayda ile algılanan kullanım kolaylığını olumlu ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Algılanan faydayı etkileyen marka kredibilitesi arttıkça, teknolojik ürün satın alma eğilimi artmaktadır. Genel olarak önerilen ve yol analizi uygulanarak ölçülen modelin uyum değerleri anlamlı bulunmuş ancak önerilen tüm ilişkiler anlamlı çıkmamıştır. Bu nedenle önerilen modelin ileri ki çalışmalarda geliştirilmesine karar verilmiştir.

Davis, Bagozzi ve Warshaw (1989) tarafından yapılan çalışmada, kullanıcının teknoloji kabulü konusunda TKM ile Sebepli Davranış Teorisini karşılaştırmıştır. Bilindiği gibi TKM, Sebepli Davranış Modelinin bir uyarlaması olup tümüyle aynı değildir. Araştırma Mıgıhan Üniversitesinde yüksek lisans yapan 107 öğrenci ile ve WriteOne isimli bir kelime işlemci programı kullanılarak yürütülmüştür. Dönem başlangıcında öğrencilere bilgisayarla uyum çerçevesinde bir saatlik bir WriteOne eğitimi verilmiş ve hazırlanan anketin birinci safhası uygulanmıştır. Anketin ikinci safhası ise 14 hafta sonra dönem sonunda uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında uygulanan anket sonuçlarındaki Cronbach Alpha güvenirlik değerleri fayda için 0,97 ve kullanım kolaylığı için 0,91 gibi yüksek değerlerdedir. Gerçekleşen kullanım açıklanmaya çalışıldığında davranışsal niyet ile kullanım arasında belirgin bir korelasyon bulunmuş, her iki modelde de inanç-niyet arasında beklenmeyen bir ilişki gözlenmiştir. Hem TKM hem de Sebepli Davranış Teorisinde davranışsal niyet, kullanma davranışı üzerindeki en büyük belirleyicidir ve

kullanım tahmini söz konusu niyet ölçülerek gerçekleştirilebilir. Kişilerin bilgisayar kullanımları niyetlerinden tahmin edilebilir sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan literatür çalışmaları sonucunda büro yönetimi Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının ve yeterlilik düzeylerinin ölçüldüğü aynı zamanda teknoloji kabul modelini esas alan bir alan çalışmasına hiç rastlanılmamıştır. Bu çalışma büro yönetimine farklı bir bakış açısı getirmek amacıyla yapılmıştır.

Üniversitelerde büro yönetimi ve yönetici asistanlığı bölüm programlarına genel olarak alan dışından öğretim elemanları istihdam edilmektedir. Böylece eğitim ve öğrenmenin etkililiği azalmaktadır. Bu nedenle büro yönetimi ve yönetici asistanlığı programlarına temel alanı büro yönetimi olan Öğretim elemanlarının istihdam edilmesinin doğru olacağına inanılmaktadır.

Diğer taraftan, ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümünü barındıran yüzlerce ortaöğretim (lise) kurumunun yanı sıra 255 tane de meslek yüksekokulu vardır. Buna rağmen ülkemizde Büro Yönetimi öğretmeni yetiştiren ne bir üniversite ne de Öğretim elemanlarının yetiştirilmesini sağlayan bir enstitünün olmadığı görülmektedir. Bu koşullarda etkin, alanında mükemmel, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden aynı zamanda bilgi teknolojilerine kendi alanında hâkim kişilerin yetiştirilmesi neredeyse imkânsızlaşmaktadır. Bu araştırma ile Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığında öğretim elemanları yetiştirme konusuna yeni bir bakış açısı getirerek bu programların yeniden yürürlüğe girmesi açısından olumlu bir etki sağlayacağı düşünülmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmanın temel sayıtları şunlardır:

- Araştırmada öğretim elemanlarının ölçme araçlarına (tutum ve yeterlilik) doğru ve samimi olarak cevap vermişlerdir.
- Kontrol edilemeyen değişkenlerin etkisini tüm öğretim elemanlarını aynı şekilde etkilemiştir.
- Ölçme araçlarında yer alan soruların, araştırmanın problemlerini test etmekte yeterlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Bölümü bulunan 73 üniversite ile,
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Bölümü bulunan 73 üniversiteye bağlı 255 meslek yüksekokulu ile,
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Bölümü bulunan 289 meslek yüksekokulunun öğretim elemanı ile,
- 2014 – 2015 eğitim – öğretim yılı ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bilgi: Verilerin, karar alma sürecine destek sunacak şekilde anlamlı bir biçime getirilmek üzere, analiz edilerek işlenmesiyle ulaşılan sonuçlardır (Bensghir, 1995).

Teknoloji: Üretim faaliyetinde bulunurken insanların kullandığı yol ve yöntemler veya bilimsel bilginin insan yaşamına hizmet amacıyla uygulanması ve kullanılmasıdır (Nichols, 1993).

Bilgi Teknolojisi (BT): Bilginin toplanmasında, işlenmesinde, depolanmasında, ağlar aracılığıyla bir yerden bir yere iletilmesinde ve kullanıcıların hizmetine sunulmasında yararlanılan ve iletişim ve bilgisayar teknolojilerini de kapsayan bütün teknolojiler olarak adlandırılır (Tonta, 1999).

Büro: Yapılacak işin niteliğine göre gerekli insan ve ekipmanla donatılmış çalışma yeri olarak tanımlanır (Milli Eğitim Bakanlığı [Meb], 2011).

Büro Yönetimi: İşletmedeki ortak amaç ve hedefe ulaşmak için tepe yönetim tarafından yapılan stratejik plan ve politikaların uygulanıp, çalışanların araç-gereç, malzemenin ve diğer kaynakların koordinasyonunun sağlanması, yönetilmesi ve denetlenmesidir (Topaloğlu ve Koç, 2002).

Yönetici Asistanı: Büro yönetimi konusunda birikimli, doğrudan emir almadan sorumluluk alabilme yeteneği gösteren, alınan karar ve sorumlulukları uyguladığı gibi kendisine

verilen yetki sınırları içinde kararlar verebilen, yönetim kadrosu içinde yeri bulunan bir büro görevlisidir (Meb, 2011).

Meslek Yüksekokulu (MYO): Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan ve dört yarıyılık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur. (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2002).

Öğretim Elemanı: Üniversitelerde görev yapan öğretim görevlileri, yardımcı doçent, doçent ve profesörlere verilen isim olarak adlandırılır. Özel uzmanlık gerektiren konularda ders vermek üzere geçici veya devamlı olarak yükseköğretim kurumlarında görevlendirilen kişiler şeklinde de tanımlanabilir (Wikipedia, 2014).

Tutum: Tutum bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Smith 1968).

Teknoloji Kabul Modeli (TKM): Bilgisayar kullanımına yönelik tutumları, bilgi teknoloji kullanımını, kullanıcı davranışlarını açıklaması ve tahmin edilmesi için geliştirilen bir modeldir. TKM, insanların niçin bilgisayar kullanımına dirençli olduğunu, teknoloji kabulü tercihini anlamak, kullanıcıların değişikliklere nasıl cevap vereceklerini tahmin etmek ve sistemin doğasının değişmesiyle kullanımdaki gelişmeyi incelemektedir (Davis, 1986).

Multi Medya (MMS): İngilizce Multimedia Messaging Service yani Mobil Çoklu Ortam Mesajlaşma Hizmeti anlamına gelir. Cep telefonu ile fotoğraflı, sesli, animasyonlu ve videolu mesajların yollanmasına olanak tanır. Birden fazla medya öğesini (metin, grafikler, animasyon, ses, müzik, video gibi) bir arada kullanma şeklidir (Wikipedia, 2014).

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde araştırma probleminde Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının ve Yeterlilik Düzeyleri Teknoloji Kabul Modeli ve Alan Karşılaştırmaları kavramsal düzeyde incelenmiş ve alinyazındaki ilgili araştırmalara yer almaktadır.

Büro Kavramı

Aslı Fransızca “bureau” olan “büro” sözcüğü, büro yönetiminin örgütsel ve yönetsel birçok faaliyetinin yerine getirildiği yer anlamına gelmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre büro, çalışma odası, yazıhane, danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü işyeri ve bölüm, şube anlamlarına gelmektedir. Bir tanım yapacak olursak “büro yapılacak işin niteliğine göre, gerekli insan ve ekipmanla donatılmış çalışma yeridir” diyebiliriz.

Günlük yaşantıda çok sık kullanılan büro kavramı sosyal yaşantıda çalışma yeri veya çalışma ofisi kelimenin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Fransızca’da “bureau” kelimesinin karşılığı olan “büro” sözcüğü, en basit şekilde, “yapılacak işin niteliğine göre, gerekli insan ve ekipmanla donatılmış çalışma yeri” anlamına gelmektedir (Tengilimoğlu ve Köksal, 2009).

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmelere göre yapısı ve fonksiyonları önemli ölçüde değişen bürolar, bugün post-modern örgütlerde, bilgi işleyen birimler haline dönüşmüştür. Büroların yeni anlamıyla “bilgi işleyen birimler” durumuna dönüşmesi, onların tasarımlarının da farklılaşmasını gerekli kılmaktadır.

Buna göre, çağdaş büroların günün koşullarına uygun mal ve hizmet üretimine katkıda bulunabilmeleri için, büroların "ofis otomasyonu" sistemine göre tasarımı yapılması gerekir. (Tengilimoğlu,2003)

Tanımlardan anlaşılacağı üzere, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere göre büroların yapısında ve fonksiyonlarında önemli derecede değişiklikler olmuştur. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojisi alanındaki gelişmeler ve teknolojik altyapı, büroları iş yerine bağlı sabit mekân olmaktan çıkarıp "mobil bürolar" veya "ev bürolar" gibi yeni büro kavramının oluşmasına neden olmuştur (Tutar, 2000).

Büro Yönetimi Kavramı

Yönetimi literatürüne bakıldığında yönetim ile ilgili birçok tanım görülmekle birlikte, kavramın en basit şekilde, "Başkaları vasıtasıyla iş görme sanatı." olarak tanımlandığı söylenebilir (Koçel, 2012). Tüm örgütsel süreçlerde, işletme kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak, önceden belirlenen örgütsel amaç ve hedeflere ulaşmak açısından yönetim oldukça önemli ve gereklidir (Sökmen, 2010). İşte bu noktada her işletme ve organizasyonda varlığı kaçınılmaz olan büroların etkili yönetimi de önemli bir gerekliliktir. Çünkü büro yönetimi genel yönetimin bir parçası olarak örgütü başarıya götürecek temel yönetim alanlarının başında gelmektedir. Ayrıca büro yönetimi, kayıtları tutmak, gelen bilgilerin analiz etmek, haberleşmeyi sağlamak, örgütün tüm çıkarlarını korumak gibi bilgileri gerektiren fonksiyondur (Göral, 2003). Büro yönetimi, insan ve malzeme gibi büro kaynaklarının büro fonksiyonlarını yerine getirmek amacıyla koordine edilmesidir (Tutar, 2003).

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler büro faaliyetlerini kapsamını ve diğer departmanlarla ilişkilerini önemli derecede etkilemiştir. Bürolar bilgi işleyen bilginin örgüt içinde kullanılmasını sağlayan birimlere dönüşmüştür. Büroların bu işlevi büroların yönetilmesinin önemini arttırmıştır. Bu yüzden Büro yönetiminde, planlama, örgütleme, eşgüdüm ve kontrol süreçlerine önem verilmiştir (İslam, 2006).

Büro Yönetimi ve Tarihsel Gelişimi

Büroyu yeni ortaya çıkan bir kavram olarak düşünmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Papirüs ve tüy kalemlerin kullanılmasıyla aslında beyaz yakalı işçiler, tarihte ilk ortaya çıkan işçilerdir. Ancak çağdaş anlamda bürolar, sanayi devrimi ile birlikte biçimlenmeye başlamışlardır. Bu alandaki ilgi çekici gelişmeler ise 19. Yüzyıl sonlarında başlamış ve 20. Yüzyılda gerçekleşmiştir (Daniels,1975).

Büro faaliyetleri, tarihin başlangıcından beri olagelmıştır. İlk büro işi olan “kayıtlar” kil tabletler üzerine yazılmıştır. Söz konusu yazım işlemi daha sonraki dönemlerde papirüsün keşfine ve onun ardından da kâğıtlara kayıt yapılarak devam etmişlerdir. İlk büro işleri, vergiler, doğum ve ölüm tarihleri ve arazi ile ilgili basit işler olmuştur. Bununla birlikte, modern anlamda büro işleri, sanayi devrimi ile birlikte başlamıştır. Daha hızlı ve karmaşık bilgi ihtiyacının bir sonucu olarak, daktilo, hesap ve fotokopi makinelerinin gelişmesi, büro işlerinin önemini arttırdı (Hicks ve Place, 1963).

Geçmişteki büro faaliyetleri bugünkü anlamından oldukça uzaktır. Büro yönetiminin önem kazanması, yönetimin bilimsel bir süreç olarak görüldüğü klasik yönetim düşüncesiyle birlikte oluşmuştur. Büroların ilk ortaya çıktığı dönem ticari ve ekonomik faaliyetlerin kaydedilmesine gerek duyulduğu dönem kadar eski olmasına rağmen, bu tür kayıt işlemlerinin görüldüğü yerleri bugünkü anlamda büro olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır (Tutar, 2003).

Dünyada Büro Yönetiminin Tarihsel Gelişimi

Büroların tarihsel gelişimini temel olarak üç ana temada ele alabiliriz. Bu aşamalar sanayileşme öncesi dönem, sanayileşme dönemi ve bilgi çağı dönemidir. Sekreterlik mesleğinin temelleri yazının bulunuşuna kadar gider. Yazının bulunmasıyla birlikte, devlet yönetiminin geliştiği Yunan ve Roma medeniyetlerinde yapılanların kayıt altına alınma ihtiyacı doğmuştur. İlk büro işi olan kayıtlar, kil tabletler üzerine yazılmıştır. Kayıt işlemleri daha sonraki dönemlerde papirüsün keşfiyle birlikte papirüslere ve onun ardından da, kâğıtlara yapılarak devam etmiştir (Charles,1963).

Bu isleri yapan kişiler, ilk sekreterler olarak nitelendirilebilir. Bu kişiler, iyi eğitim almış erkeklerdir; görevleri ise imparatorların yazışmalarını yürütmek, kayıtları tutmak ve danışmanlık yapmaktır. Daha sonra 16. yüzyılda asillere hizmet veren, iyi eğitilmiş, birkaç dil bilen, güvenilir ve sır saklama nitelikleri olan erkek sekreterler görülmektedir (Ungan, 2000). Fakat büro yönetimi ve sekreterlik mesleği ile ilgili önemli gelişmeler sanayi devrimi sonrası yaşanmıştır. Sanayi devrimi sonrasında, elle yapılan üretimin yerini, seri üretimin almasıyla birlikte yeni örgüt yapıları ortaya çıkmıştır. Ekonomik yapıların kaydedilmesi zorunluluğu doğmuştur. Böylelikle “iş yeri” kavramı, dolayısıyla, bu işlerin yapıldığı mekânlar olan “büro” kavramı ortaya çıkmıştır. Bu mekânlarda çalışacak, kayıtları tutacak büro çalışanlarına ihtiyaç duyulmuştur (Tengilimoğlu ve Tutar, 2003).

Sanayi devrimiyle birlikte, seri üretime geçilmesinin yanı sıra yapılan işler çeşitlenmiş ve karmaşıklaşmış, bu durumda uzmanlaşmaya ihtiyaç duyulur olmuştur. Kayıtları tutma, dosyalama, telefonlara bakma gibi işlerde uzmanlaşan sekreterlere duyulan ihtiyaç artmıştır. Bu doğrultuda bürolar, birçok uzmanlaşmış işlerin toplandığı bir alan olmuş ve büroyla ilgili işler mümkün olduğu kadar standartlaştırılmış ve rasyonel hale getirilmiştir (Gözcü, 1975). Örgütlü yaşam biçimi, yeni iş kollarının ve mesleklerin gelişmesine neden olmuştur. Büro yönetimi ve sekreterlik mesleği batıda ve ülkemizde ilk defa kamu organizasyonlarında ortaya çıksa da asıl gelişimine en büyük katkıyı, özel organizasyonlar sağlamıştır (Tutar, 2001). Sekreter günümüzdekine yakın anlamda ilk kez 1933 yılında, Paris’te bir kamu kuruluşu olan demir-çelik işletmesinin genel müdürlüğünde istihdam edilmiştir (Tutar, 2002).

Büro hizmetlerinde, 1870’li yıllarda çalışan erkeklerin oranı %97.3 iken; bu durum 1970’li yıllarda %35’e inmiştir (Tekgil ve Ercan, 1985). Christopher Sholes tarafından geliştirilen ilk daktilo makinesi 1873 yılında üretilmeye başlanmıştır. Bu tarihlerde, bürolarda daktilo kullanan yeni sekreterler kadrosu ortaya çıkmaya başlamıştır. Yazı makinelerinin icadı ve yazı makinelerinin on parmak kullanılmasıyla iş veriminde yükselmeler olmuştur (Coşan ve Tengilimoğlu, 2003). Daha sonra bürolara, telefon, faks, fotokopi, telex ve son olarak bilgisayar ürünleri girmiştir. Bürolarda kullanılan teknoloji ürünleri arttıkça bürolarda yapılan işlere ve bu işleri yapan kişilere verilen önem artmıştır.

Bilgi çağını yaşadığımız yüzyılda ise, bürolar, yoğun miktarda teknoloji kullanılan alanlar olmuşlardır. Teknolojinin getirdiği değişim ve kolaylıkla birlikte, bürolar fiziki mekânlar

olmanın ötesinde “uzak iş” yapma yöntemlerinin kullanıldığı, sanal mekânlar haline gelmiştir. Bürolarda çalışan işçiler ise bilgi işçileri haline dönüşmüştür (Esen,2007).

Türkiye’de Büro Yönetiminin Tarihsel Gelişimi

Çağdaş büro olgusu dünyadaki oluşumundan yaklaşık 50 yıllık bir geçilmeyle Türkiye’de kendini göstermeye başlamıştır. Yeni iletişim ve büro araç gereçlerine uygun büro mobilyası tasarımı artan bir oranda ortaya çıkmıştır. 1923 yılında Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye’de gerçek anlamda kendini gösteren büro olgusu, günümüzde gelişimini sürdürmektedir (Tengilimoğlu ve Tutar, 2003).

Cumhuriyet öncesi (Osmanlı) dönemde, sekreterlik “sır kâtipliği” olarak isimlendirilmiştir. Devlet yönetiminde söz sahibi olan, hükümdarlar, başbakanlar ile diğer yöneticilerin emrinde “umumi katip” ya da “mahsus kalem müdürlüğü” adı altında, bugünkü sekreterlerin görevlerini yerine getiren kişiler çalıştırılmıştır (Tutar,2001).

Bu kişiler, sekreteryaya hizmetlerini görmek için kendilerine ayrılan odaları büro olarak kullanmışlardır. Cumhuriyet döneminde ise, sekreterlik fonksiyonları ağırlıklı olarak “yazmanlar” ve “katipler” tarafından yürütülmüştür. Ülkemizde bugünkü anlamda sekreterlerin ilk kez istihdam edildiği kamu kurumları, “Devlet Su işleri” ve “Karayolları Genel Müdürlükleri” olmuştur. 1953 yılında bu iki yatırımcı kuruluştaki, bugünkü anlamda sekreterlik hizmetleri görülmeye başlanmıştır (Tutar, 2001).

Türkiye’de bürolara 1950’li yıllara kadar, şahıs firmaları ve iş hanı adı altında tanımlanan bir odasında faaliyet gösteriyorlardı. O yılların koşullarında tek bir odada veya dükkânda firma sahibi, bir veya iki memuru ile işlerini yürütebiliyordu. 1960’lı yıllarda ise, Türk ekonomisinin gelişimine paralel olarak aile işletmeleri şirketleşmeye başlamış ve küçük firmalar yavaş yavaş yerlerini daha büyük kadrolar ile çalışan kuruluşlara bırakmaya başlamışlardır. Bunun sonucu olarak tek odaya sığmayan şirketler apartman dairelerini büro olarak kullanmaya başlamışlardır (Topaloğlu ve Koç, 2002).

Türkiye’de Büro Yönetimi Eğitimi

Ülkelerin gelişimini sağlayan en önemli unsurlardan biri de eğitimidir. Teknolojik gelişmeler, değişimler, politikalar eğitim sisteminin sık sık değişmesine neden olmaktadır. Uzmanlaşma mesleki eğitimi gündeme getirmiştir. Mesleki eğitim öğrencilerin mesleki ilgi ve gereksinimlerini motive ederek onları bütünüyle eğitir. Büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi de mesleki eğitim niteliğindedir. Türkiye’de büro yönetimi eğitimini ortaöğretim kurumları seviyesinde, ön lisans seviyesinde, lisans seviyesinde ve yüksek lisans seviyesinde olmak üzere dört ana başlıkta incelenmektedir.

Büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi ilk olarak 1950 yılında, Amerikalı uzmanlar tarafından iki yıllık sekreterlik liselerinde verilmiştir. Daha sonra 1970’li yıllarda, üç yıllık eğitim veren Sekreterlik Meslek Liseleri açılmıştır. 1991-1992 eğitim-öğretim yılı ile 2001-2002 eğitim-öğretim yılı sürecinde bu eğitim İngilizce eğitimin ön plana çıktığı Anadolu Sekreterlik Meslek Liselerinde verilmiştir (MEB, 1995). Anadolu Sekreterlik Meslek Liseleri, kamu ve özel sektöre ait kurum, kuruluş ve işyerlerinde istihdam edilecek yabancı dil bilen, vasıflı sekreterleri yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, dört yıl eğitim süreli meslek liseleriydi(Gözütok, 2003). Ancak, 2002 yılından itibaren büro yönetimi ve sekreterlik programı Ticaret, Anadolu Ticaret ile Çok Programlı Liselerin bünyesinde, büro yönetimi ve sekreterlik alanı başlığı altında, yönetim ve ticaret sekreterliği, hukuk sekreterliği, tıp sekreterliği, yönetici sekreterliği, olarak dallara ayrılmıştır (Turan,2010).

Aslında “büro yönetimi” alanı altında yer alan bu meslek eğitim programı kapsamında, hukuk sekreterliği, ticaret sekreterliği ve yönetici sekreterliği mesleklerinde çalışanlara bu mesleklerde gerekli olan ana yeterlikleri kazandırmak hedeflenmektedir. Çeşitli büro çalışma alanlarını kapsayan bu eğitim programında, iş hayatındaki farklı sektörlerin ihtiyaçları, güncel bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyumlu ve sekreterlik mesleğinin ana yeterliklere sahip, nitelikli büro elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Ön lisans eğitimi veren büro yönetimi ve sekreterlik meslek yüksekokulları kamu ve özel sektör işletmelerinde görevlendirilmek üzere nitelikli eleman yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu programların öğretim süresi toplam dört döneme eşit olan iki yıldan ibarettir. Dört dönem boyunca öğrencilere büro yönetimi ve sekreterlik alanında yeterli bilgi ve becerileri

edinmelerini sağlayacak dersler verilmektedir. Dört dönemlik süreç içerisinde, öğrenciler altışar haftalık endüstriye dayalı öğrenme (staj) ile desteklenmektedir Böylece öğrencilerin iş yaşamını daha yakından görmelerine ve uygulama yapmalarına olanak sağlanmaktadır (Bahşı, 2002). 2006-2007 öğretim yılı itibariyle büro yönetimi ve sekreterlik alanında ön lisans eğitimi veren 53 üniversiteye bağlı 100 farklı meslek yüksekokulu bulunmaktaydı 2013-2014 eğitim öğretim yılı ile birlikte bu rakam 73 üniversite ve 255 meslek yüksekokulu olarak artış göstermiştir.

Rakamlardaki bu artış oldukça dikkat çekicidir ve aynı zamanda bu alana artan talebi ifade etmektedir. Büro yönetimi ve sekreterlik programlarındaki ve dolayısıyla bu eğitimi alan öğrenci sayılarındaki artış göz önüne alındığında bu artışın iki sebebi vardır. Bunlardan birisi, değişen iş yapma yöntemleri, gelişen teknoloji, işlerin uzmanlık gerektirmesi ve bu mesleğe verilen önemin artmasıyla birlikte bu işin eğitimini almanın kaçınılmaz olmasıdır. İkinci neden ise, 2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren, orta öğretimin, büro hizmetleri, büro yönetimi, büro yönetimi ve sekreterlik, hukuk sekreterliği, sekreterlik, yönetim ve ticaret sekreterliği, tıbbi sekreterlik gibi alanlarından mezun olanlara büro yönetimi ve sekreterlik ön lisans programlarına doğrudan geçiş hakkının tanınmış olmasıdır (Bilkent, 2007)

Lisans düzeyinde büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi veren tek üniversite Ankara’da bulunan Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesiydi. Gazi Üniversitesi’ndeki bu programın tam adı Büro Yönetimi Öğretmenliği olarak geçmekteydi. 2010 yılı itibari ile Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ilgili karar kapsamında kapatılmış ve öğrenci alımı durdurulmuştur.

Büro yönetimiyle ilgili yüksek lisans programı “Büro Yönetimi Eğitimi” adıyla, yalnızca Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde bulunmaktaydı. Yüksek lisans programı iki yarıyılı ders ve iki yarıyılı tez olmak üzere dört dönemden oluşmaktaydı. Alan dışından gelen öğrenciler, öğrenim gördükleri okullara göre dönemlik bilimsel hazırlık programını tamamladıktan sonra yüksek lisans programı derslerini alabilmekteydi. 2013 yılı itibari ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Eğitimi bölümüne öğrenci alımını durdurmuştur. Böylece bu kadar aktif ve alanında hızla gelişen bir bölümün alanında uzman öğretmenler ve öğretim elemanları yetiştirecek herhangi bir örgün eğitim kurumu kalmamıştır.

Büro Yönetimi Eğitimi İle Bilgi Teknolojilerinin İlişkisi

Klasik anlamda, sermaye, doğa ve müteşebbis üretim faktörleri arasında yer almaktadır. Ancak günümüzde bu üretim faktörlerine bilgiyi eklemek ve bilgiyi de bir üretim faktörü olarak kabul etmek mümkündür. Değişen is koşullarında, işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri için “bilgi” olmazsa olmaz bir kaynaktır. Yönetimin ya da yöneticinin her alandaki bilgiye hâkim olması imkânsızdır; önemli olan bilgiye giden yolu bilmektir. Ancak yöneticinin ya da yönetim isiyile uğraşan kişilerin zamanları tüm bu isler için yeterli olmayabilir. Bu nedenle işletmelerde, isleri bilgiye ulaşmak, işlemek, analiz etmek ve bilgiyi gerekli durumlarda, gerekli kişilere sunmak olan bilgi işçileri görev almaktadır. Bilgi işçileri olarak görev alanlar, büro çalışanları ile sekreterlerdir. Özellikle sanayi devriminden sonra, islerin karmaşıklaşması ve çoğalması, uzmanlaşmayı gerekli hale getirmiştir ve büro çalışanları ile sekreterler bilgiye ulaşma alanında uzmanlaşan çalışanlar haline gelmiştir. Bilgiye ulaşmanın ve bilgiyi istenilen şekilde gerekli yerlere iletebilmenin yolu, bilgiyi yönetmekten geçer. Bilginin yönetilmesinde ise, temel olarak iki amacın gerçekleştirilmesine çalışılır. Bunlardan en genel olanı, bilgi teknolojileri ile kuruluşun değerini yükseltmek, diğeri ise, doğru bilgiyi en uygun zamanda ve biçimde alıcıya sunabilmektir (Telli, 2003).

Bilgisayarlar bürolarda ilk kez görülmeye başladığında neredeyse tümüyle sekreterler tarafından kullanılmış, yöneticiler ise bu araçla sekreterlerin görev alanına giren işlerin yapıldığı düşüncesiyle bilgisayarlardan uzak durmuşlardır. 1980 ve 1990’lar boyunca bilgisayarlar, yöneticiler dâhil büro çalışanlarının tamamı tarafından her seviyedeki işleri yerine getirmek üzere kullanılmaya başlanılmıştır. Bu da işlerin bütünleşmesine neden olmuştur. Diğeryandan iletişim teknolojilerindeki gelişmeler (fiber optik teknolojisi, mobil iletişim, kablosuz iletişim, vb.) kişiler ve kurumlar arası etkileşimin çeşitlenmesini ve ucuzlamasını, dolayısıyla da bilgiye erişimi kolaylaştırmıştır. İletişim teknolojileri alanındaki gelişmeler iki yönden ele alınabilir. İletişim teknolojisindeki baş döndürücü gelişmelerin bir yönü, transistorla başlayan ve çiplerle devam eden mikro elektronik devrimdir. İkinci yönü ise, hemen hemen bütün iletişim araçlarına, bilgisayarın yardımıyla dijital iletim ve işleme yöntemlerinin girmesidir. Mikro elektronikteki gelişmeler ile birlikte iletişim teknolojisi de yenilenmiştir. Yeni iletişim teknolojileri, 1970’lerden başlayarak iletişim araçlarıyla bilgisayarların birlikte düşünülüp, geliştirilmesi ve desteklenmesiyle, eskiye

oranla çok daha yetenekli gelişmiş araçlar olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde yeni iletişim teknolojileri, alışılmış radyo ve televizyon yayınlarının güçlerini aşan boyutlara ulaşmış duruma gelmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinden ilk akla gelenler olarak; video tekst, tele tekst, kablolu televizyon, veri iletişim, elektronik mektup, iletişim uyduları, internet sistemleri, çoklu ortam sistemleri vb. sayılabilmektedir (Altınbaşak ve Altınbaşak, 2006).

Bilgi yönetiminde, bilgi teknolojilerinin payı çok büyüktür. Bilgi teknolojileri olmadan, bilginin etkili bir şekilde yönetilmesi söz konusu değildir. Ayrıca, geleceğin ofislerini bilgi teknolojileri yönlendirecektir. Bu nedenle büro çalışanlarının, dolayısıyla sekreterlerin, yazılım ve donanımı kullanma yeteneklerini geliştirmeleri gerekir. Bugün bilgi teknolojileri, stratejik yönetim sürecinin temel parçalarından biri haline gelmiştir. Bilgi teknolojileri iş alanlarını yeniden yaratmakta ve iş dünyasını tanınmayacak derecede değiştirmektedir. Geleceğin sekreterleri, bilgi teknolojilerini iş yapma ve işleri yönetme şekillerini düşünüp bu alanda aktif öğrenmeyi benimsemelidirler (Johnson, 1996)

Aktif öğrenmenin temellerinin atıldığı yerler ise okullardır. Amacı, özel kuruluşlar ile kamu kuruluşlarına nitelikli çalışanlar yetiştirmek olan meslek yüksekokulları ile orta öğretim programlarındaki meslek liselerinden öğrenciler gerekli bilgi ve becerilerle mezun edilmek durumundadırlar. Bu nedenle büro yönetimi ve sekreterlik programları ders müfredatlarında bilgisayar, otomasyon ve bilgi teknolojilerinin kullanımıyla ilgili derslere geniş ölçüde yer verilmeye çalışılmıştır. Faks, fotokopi, bilgisayar kullanmasını bilmeyen, ofis otomasyonu konusunda bilgisi olmayan, iletişim teknolojilerinden faydalanmayan bir sekreterin yaptığı işte başarılı olması, hatta işini sürdürebilmesi mümkün değildir (Esen, 2007).

Yönetici Asistanlığı Kavramı

Yönetici asistanlığı sözcüğü günümüze kadar farklı anlamlar ve sözcüklerle beyan edilmiştir. Bunların en başında sekreterlik ve sır kâtipliği gelmektedir. Bu nedenle yönetici asistanlığını tanımlamak amacıyla bu iki sözcüğü açıklamamız gerekmektedir.

Sekreter sözcüğü Latincedeki sır anlamına gelen secret sözcüğünden gelmektedir. Sırlara sahip olan, gizli ve sırları en iyi saklayan anlamındadır. İngilizcede Secretary sır saklayan kişi olarak kullanılır, Fransızcada ise secretaire yani güven anlamında kullanılmıştır.

Sekreter, büro işlerinin düzgün bir şekilde yapılmasını sağlayan, yöneticisinin zamanını verimli kılan en yakın yardımcısı ve sırdaşıdır. Sekreter, yöneticisini temsil eden ve onun adına kurum içi ve kurum dışı ilişkilerde bulunan bir büro görevlisidir. Sekreter, büro yönetimi konusunda bilgili, doğrudan emir almadan sorumluluk alabilme yeteneği gösteren, alınan görev ve sorumlulukları uyguladığı gibi kendisine verilen yetki sınırları içinde kararlar verebilen, yönetim kadrosu içinde yeri bulunan bir büro görevlisidir (Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], 2015).

Uluslararası Profesyonel Sekreterler Birliği bir sekreteri; Büro işlerine hâkim, doğrudan denetim olmaksızın sorumluluk alma yeteneğine sahip, teşebbüs ve karar verme işlemlerini yapan ve ilgili otoritenin izniyle kararlar alan yetkili yardımcısıdır olarak tanımlamaktadır (Lewis'den aktaran Tengilimoğlu ve Köksal, 2009).

Bilginin kullanılması ve geliştirilmesi olarak vasıflandırılabilen işlerde çalışan kişiler için "Bilgi İşçisi" tabiri kullanılmaktadır. Günümüzde herhangi bir planlama, tasarım, araştırma, analiz, organizasyon, depolama, programlama, dağıtım, pazarlama gibi görevlerden birisini yerine getiren bir işçi bilgi işçisi olabilir. Yine, bilginin aktarılmasına ve alınıp-satılmasına herhangi bir şekilde katkıda bulunan veya bilgiyi kendi işinde etkin olarak kullanan bir kişi, günümüz dünyasında bilgi işçisi olarak nitelendirilmektedir (Ekin, 2001).

Bilgi çalışanları, bilgi üreticileri (bilim adamları, teknokratlar, hukukçular doktorlar..), bilgi ileticiler ve taşıyıcıları (öğretmenler, kütüphaneciler, iletişimciler vb.), bilgi işleyicileri (idari ve sekreteryaya hizmetleri çalışanları vb.) ve altyapı personeli" (donanım operatörleri, onarım-bakım personeli vb.) biçimde oldukça geniş bir çalışanlar kümesini kapsamaktadır (Öğüt,2009). Bilgi işçileri, genel bir ifadeyle, bilgi sektöründe bilgi üretme, toplama, iletme, analiz etme, dağıtma gibi işlevleri gerçekleştirmektedir. Bilgi işi ve bilgi işçisinin tanımıyla ilgili farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Söz konusu yaklaşımların hemen hepsinin ortak noktası bilgi işinde bedenî çalışmanın yerini ağırlıklı olarak zihnî çalışmanın, mal üretiminin yerini ise hizmet üretiminin almakta olduğudur. (Zaim, 2005)

Bu tanımlardan yola çıkarak yönetici asistanlarının da bir bilgi işçisi olduklarını söyleyebiliriz. Bilgi dünyasında meydana gelen gelişmelerde onları sır kâtipliğinden alıp sekreter kavramına bürümüş daha sonrada toplumda bu sözcüğün mesleği tam olarak yansıtmadığı düşünülerek yönetici asistanı olarak son tanımlamasına ulaşmıştır.

Yönetici Asistanlığının Tarihsel Gelişimi

Sır saklamayı bilen kişi anlamına gelen sekreterliğin temelleri yazının bulunuşuna kadar gider. Yazının bulunmasıyla birlikte, devlet yönetiminin geliştiği Yunan ve Roma medeniyetlerinde yapılanların kayıt altına alınma ihtiyacı doğmuştur. İlk büro işi olan kayıtlar, kil tabletler üzerine yazılmıştır. Kayıt işlemleri daha sonraki dönemlerde papirüsün keşfiyle birlikte papirüslere ve onun ardından da, kâğıtlara yapılarak devam etmiştir (Esen, 2007). Bu işleri yapan kişiler, ilk sekreterler olarak nitelendirilebilir. Devlet yönetiminin geliştiği antik Yunan ve Roma medeniyetlerinde geleneksel sekreterlik faaliyetlerinin ilk geliştiği toplumlar olmuştur. (Bahşi, 2002). Daha sonra 16. yüzyılda asillere hizmet veren, iyi eğitilmiş, birkaç dil bilen, güvenilir ve sır saklama nitelikleri olan erkek sekreterler görülmektedir (Ungan, 2000).

Sekreterlik mesleği ile ilgili önemli gelişme sanayi devrinden sonra yaşandı. Sanayi devrimiyle birlikte, seri üretime geçilmesinin yanı sıra yapılan işler çeşitlenmiş ve karmaşıklaşmış, bu durumda uzmanlaşmaya ihtiyaç duyulur olmuştur. Kayıtları tutma, dosyalama, telefonlara bakma gibi işlerde uzmanlaşan sekreterlere duyulan ihtiyaç artmıştır. Önceleri erkeklerin yoğun olarak çalıştığı sekreterlik mesleğinde, daha sonraki yıllarda daktilonun kullanılmaya başlanması ile birlikte sekreterlik mesleğinde kadınların ağırlığı artırmıştır (Coşan, 2003).

Sanayileşme sonrası dönemi ortaya çıkaran bilgi ve iletişim teknolojileri, sekreterlik mesleğine yeni bir anlam kazandırmıştır, daktiloyla başlayarak, bilgisayara doğru gelişen bilgi-işlem makineleri, Günümüzde sanayi toplumundan bilgi toplumuna, sanayi ekonomisinden bilgi ekonomisine geçiş sürecine bağlı olarak organizasyon yapılarında ve yönetim anlayışındaki değişim, çalışan profili, istihdam yapısı ve şartları gibi çalışma ilişkilerini belirleyen unsurları da etkilemektedir. Bilginin, refah üretmenin temel unsuru olarak görüldüğü bilgi toplumlarında kuruluşların başarısı büyük ölçüde bilgi işlerinin organizasyonuna ve bilgi işçilerinin performansına bağlı olmaktadır. Hangi sektörde ve hangi büyüklükte olursa olsun tüm kuruluşlar açısından daha nitelikli, vasıflı –özellikle bilgisayar başta olmak üzere yeni teknolojilerle ilgili vasıflara sahip- ve eğitilmiş bilgi işçilerine duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. (Zaim, 2005)

İş yaşamının, emek işçiliğinden zihin ve bilgi işçiliğine doğru gelişimi, sekreteri günümüzün bilgi işçileri durumuna getirmiştir (Tutar vd, 2005). Örgütlerde bilgi işçilerine hızla artan bu talep, bilgi işleyicisi olan sekretere duyulan ihtiyacı da artırmıştır. Bu durum bilgi toplumunda sekreterin görev tanımı da değişmiştir. Başlangıçta sır saklamak gibi, görelî olarak basit bir görevi yerine getiren sekreterler günümüzde; yazışma teknikleri konusunda bilgili, ofis otomasyonu konusunda uzman, doğrudan denetlemeye gerek duymadan özerk davranabilen, inisiyatif kullanan ve yargıya varan, kendi yetki alanı ve devredilen yetki sınırları içinde karar verebilen kişi olarak görülmektedir. Gelişen örgüt yapılarında sekreterlik geleneksel bir yapı bütünlüğünden çıkıp yeni bir kimliğe bürünmüştür. Bu bağlamda sekreter, yönetici sekreteri konumunda yöneticisini temsil eden, örgüt içi düzlenmeleri yapan, büro otomasyonunu en iyi şekilde kullanabilen, kendinden beklenen hizmetleri eksiksiz yapabilen bir kişi durumuna gelmiştir. Daha verimli, etkin ve başarılı olabilmek için yöneticiler, büro yeterliliklerinin üstünlüğüne sahip, doğrudan emir almadan, sorumluluk alabilme yeteneğini gösteren, alınan karar ve sorumlulukları uygulayabilen, kendisine verilen yetki sınırları içerisinde kararlar verebilen, kendine güvenen, verimliliği ve etkinliği arttırmaya yönelik gerekli tedbirleri uygulayabilen, teknolojiyi takip eden, kurumun vizyonunu temsil eden sekreterlere ihtiyaç duymaktadırlar (Yılmaz, Halıcı, 2010).

Yöneticilerin sekretere duydukları ihtiyaç, bilgiye duydukları ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Bu mesleğin profesyonelleşmesi, bilgi işçiliğine dönüşmesi ile, sekreterlik kavramının yavaş yavaş terk edilerek, sekreterlik yerine asistan veya yönetici asistanı kavramının tercih edildiği görülmektedir. Nitekim iş ilanlara baktığımızda profesyonel anlamda bu meslek elamanına ihtiyacı olan işverenlerin yönetici asistanlığı kavramını kullandığı görülmektedir. Geleneksel sekreterlikle karşılaştırıldığında yönetici asistanları farklı teknik konularda eğitim alan, mevcut eğitim fırsatlarını kullanan ve yenilerini araştırma yeteneği olan, esnek çalışma yöntemlerini kullanabilen, süreçlere değil, sonuçlara göre hareket edebilen, inisiyatif geliştirebilen, kendisinin yöneticisi olabilen, kendisini sürekli yenileyebilen bilgi işçileridir (Tutar vd, 2005).

Türkiye’de Yönetici Asistanlığının Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de sekreterlik mesleğinin gelişim süreci Osmanlı İmparatorluğu dönemine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğunda “sır kâtipliği” olarak nitelendirilen sekreterliğin, devlet yönetiminde etkin bir yeri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra ise ilk sekreterlik hizmetleri; 1953 yılında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğü’nde uygulanmıştır (Altınöz, 2006). Böylece sekreterliğin bir meslek olarak kabul edilmesiyle birlikte; ilk kez 1956 yılında Amerikalı uzmanlar tarafından Ankara’da 30 kız öğrenciye bu konuda mesleki eğitim verilmiştir. Bu eğitim daha sonra İstanbul, İzmir, Bursa ve Eskişehir illerinde 19 verilmeye başlanmıştır. Bu okulların statülerinin belirsizliği 1975-1976 öğretim yılında kapanmasına sebep olmuştur. Ancak 1979 yılına yapılan düzenlemeyle kapatılan bu okullar Sekreterlik Meslek Lisesi’ ne dönüştürülmüş ve ortaöğretim düzeyinde eğitim vermeye başlamıştır (Uygur ve Koç, 2003).

Ülkemizde ilk defa lisans düzeyinde Büro Yönetimi eğitimi veren Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi 2009 yılında son kez öğrenci alarak, büro yönetimi lisans bölümünü kapatmıştır. Bununla birlikte halen büro yönetimi eğitimi yüksek lisans düzeyinde Gazi

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde devam etmekteydi fakat enstitüde yaklaşık iki senedir yüksek lisans öğrenci almamaktadır.

Sonuç olarak sekreterlik hizmetleri, sanayileşme ile iş hayatına girmiş bir çalışma şeklidir. Günümüz iş dünyasında yöneticilerin iş yükünün artması sekreterlere olan ihtiyacı da arttırarak bu meslek çalışanlarının istihdamının yaygınlaşmasını sağlamıştır (MEGEP, 2011).

Bilgi Kavramı

Bilgi kelimesinin Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde sözcük anlamı olarak: “Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malumat”, “İnsan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünü, malumat, vukuf (vakıf olma, bilme, bilgi)” açıklanmaktadır.

İngilizcede yer alan Data, Information ve Knowledge kelimelerinin hepsinin yerine dilimizde karışıklık oluşturacak şekilde bilgi denilmektedir ve bilgi kelimesinin anlamı kelimeleri de kapsayacak şekilde verilmektedir ki, bu da bir kavram kargaşasına neden olmaktadır. Data'nın veri olarak kullanımının gittikçe yaygınlaşmasına rağmen Information ve Knowledge kavramlarının ikisinin de yerine bilgi kelimesinin kullanılması bir karışıklık meydana getirmektedir (Turan,2011).

Bilgiden daha fazla faydalanmak için onun sınıflandırılarak tanımlanması ve açıklanması faydalı olacaktır. Buradan hareketle bilginin; kaynağına, kullanma-düzenleme tarzına ve niteliğine göre sınıflandırılması mümkündür (Barutçugil, 2002).

Bilgi, belli bir düzen içerisindeki deneyimlerin, mevcut değerlerin, amaca yönelik bilginin (enformasyonun) ve sahip olunan uzmanlık görüşünün bir araya getirilip değerlendirilmesine temel olan bir bileşimdir. Bilgi beyinlerde ortaya çıkarılır ve harekete geçirilir. Bilgi, kuruluşlarda sadece belgelerde veya belgelerin korunup saklandığı dolaplarda değil süreçlerde, uygulamalarda ve normlarda kendisini gösterir. Buradan hareketle denilebilir ki, bilgi yalın ya da basit olamaz; çeşitli unsurların bileşiminden oluşur ve insanın karmaşık ve önceden bilinemez doğasının bir parçası olarak insanların içerisinde yer almaktadır. Verileri kayıtlarda, enformasyonu mesajlarda bulduğumuz halde bilgi bilenler grubundan ya da bir kuruluşun rutin çalışmalarından elde edilir. Kitap ya da belgeler şeklindeki somut araçlarla ve usta-çırak ilişkisi şeklindeki ilişkilerle aktarılır (Davenport ve Prusak, 2001). Bilgi kavramını tam olarak açıklayabilmek için iki kavram tanımlamasına daha ihtiyaç duyarız. Bunlar, veri ve enformasyon kavramlarıdır.

Tablo 1. Veri, Enformasyon ve Bilgi Kavramlarının Tanımları (Stenmark, 2002)

Yazar	Veri	Enformasyon	Bilgi
Wiig	-	Bir durum ya da koşulu tanımlamak için düzenlenmiş bulgular	Gerçekler ve inançlar. Bakış açıları ve kavramlar, yargılar ve beklentiler. Metodolojiler ve bilgi birikimi (know-how).
Nobak	-	Anlamlı mesajların akışı	Bu mesajlardan meydana getirilen taahhüt ve inançlar
Spel ve Spijkervet	Henüz yorumlanmamış semboller	Anlamlı veri	Anlam kazandırma yeteneği
Davenport	Basit gözlemler	Amaçlı ve ilgili veri	İnsan aklının değerli enformasyonu
Davenport ve Prusak	Ayrık olgular kümesi	Alıcısının algısını değiştirmek amaçlı mesaj	Deneyimler, değerler, bakış açıları ve bağlamsal (söz konusu alandaki) enformasyon
Quingley ve Debous	Belirli bir soruna yönelik soruları cevaplayamayan metin	Kim, ne zaman, ne ya da nerede gibi soruları yanıtlayan metin	Niçin ve nasıl sorularını yanıtlayan cevap
Choo ve diğerleri	Gerçekler ve mesajlar	Anlam kazanmış veri	Gerekçeli, gerçek inançlar

Veri, birbiri ile ilişkilendirilmemiş olay, olgu ve gerçeklerin bütünüdür. Çeşitli amaçlar için toplanmakta fakat herhangi bir işlemten geçmemektedir ve pek çok kişi için bir anlam ifade etmeyen karakterler bütünüdür (İbicioğlu ve Doğan, 2006).

İşyerleri açısından veri, yapılan işlemlerin belli bir biçimde tutulmuş kayıtlarıdır. Bir benzin istasyonundaki satılan benzin miktarı, satışın yapıldığı tarih, ödenen ücret gibi yapılan işler kısmen verilere örnek verildiğinde bu veriler müşterinin neden bu istasyonu tercih ettiği, tekrar gelip gelmeyeceği hakkında fikir yürütemez ve kendi başlarına söz konusu benzin istasyonunun iyi yönetilip yönetilmediğini göstermez. Tüm kuruluşların verilere ihtiyacı olmakla birlikte bankacılık, sigortacılık, sosyal güvenlik kurumları, kamu kurumları gibi sektörler verilere fazlasıyla bağımlı çalışırlar. Yaygın bir kanı olarak ne

kadar çok veri toplanırsa verilen kararın o kadar objektif olduğu düşünülür. Oysa bu düşünce iki noktada yanlıştır. Birincisi gereğinden fazla veri toplamak onun içerisinde işe yarayacak olanı belirlemeyi ve kullanmayı güçleştirirken ikincisi ve daha önemlisi ise verilerin kendi başına bir anlam taşıması söz konusu değildir. Veriler, olup bitenin sadece bir kısmını açıklar, içerisinde değerlendirme, yorum taşımaz ve karar vermek açısından güvenilecek bir temel oluşturmaz. Bu karar verme sürecini açmak gerekirse veri, karar almaya temel olacak olgular arasında yer alabilir ama verinin kendisi size ne yapacağınızı gösteremez. Burada verinin önemi enformasyon oluşturmada vazgeçilmez bir hammadde olmasıdır (Davenport ve Prusak, 2001).

Enformasyonu genellikle belge şeklinde ya da görsel, işitsel bir mesaj olarak tanımlar ve her mesajda olduğu gibi bunda da bir gönderici ve alıcı vardır. Enformasyonun amacı alıcının bir konudaki düşüncelerini değiştirmek, onun değerlendirmesi ya da davranışı üzerinde bir etki oluşturmaktır. Enformasyon alıcısının bakış açısında ya da anlayışında bir fark oluşturmalıdır yani enformasyon fark meydana getiren veridir ve verilerden farklı olarak enformasyonun bir anlamı vardır (Davenport ve Prusak, 2001). Enformasyon, verinin kullanım amacına göre daha derli toplu, sınıflandırılmış halidir ve enformasyon veriden daha zengin bir içerik ve daha bütünsel bir anlam içermektedir (İbicioğlu ve Doğan, 2006).

Teknoloji Kavramı

Günlük hayatta teknoloji kelimesini çok fazla anlamda kullanmaktayız. Özellikle birçok kişinin aklına teknoloji denildiği zaman makineler gelmektedir ama teknolojinin bundan çok farklı anlamları vardır. Teknoloji kelimesi kullanıldığında hemen herkes fiziksel donanım anlamaktadır. Hâlbuki teknolojinin kurumsal boyutu da bunmaktadır. Teknoloji, fiziksel donanım ve kurumsal boyutları ile birlikte değerlendirilmelidir” diye tanımlamıştır (İşman, 2005).

TDK, teknolojiyi “Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi” olarak tanımlar.

Teknolojinin ortaya çıkışını gereksinim ile ortaya çıkan ve ortaya çıktıktan sonra gereksinim duyulanlar olarak da inceler. Örnek olarak ise suya ihtiyacı olan kişinin kuyu

kazmaya, suyu depolamaya ve bunun için bir şeyler yapmaya yöneldiğini, taşıma için otomobile ihtiyacı olmadığı halde otomobilin icadından sonra kullanımının artmasını verir. Su ihtiyacı yenilik yapmaya iterken, otomobil başlangıçta bir ihtiyaç değildir. Gereksinim ve teknoloji ilişkisine bilinen bir Ezop masalını örnek verir. Masalda susuzluktan ölmek üzere olan bir karga, içinde su olan bir ibrik görür fakat onun kısa gagası suyu içmesine olanak vermez. İbriği devirmeyi düşünen karga içi su dolu olduğu için ağır ibriği deviremez. Artık gücü tükenen karganın aklına bir fikir gelir ve su dolu ibriğin içine çakıl taşları atarak su seviyesini yükseltir ve sonunda su içerek hayatta kalır. Bununla beraber her teknolojik yenilik dünya için büyük bir devrim sayılamaz. Örneğin Güney Amerika yerlileri insanlık için en büyük buluşlardan sayılan tekerleği çocuklarının oyuncak heykelleri için kullanmış fakat kendi gündelik hayatlarında kullanmayı engabeli araziden dolayı tercih etmemişlerdir. Araştırmalar sonucunda tarihsel gelişim içerisinde bütün toplumların kendilerine özgü teknolojilere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bugün kimilerine göre “ilkel” kabul edilen Aborjinler, Afrika’da ve Güney Amerika’da yaşayan çeşitli kabileler hayatlarını bu zamana kadar sürdürmüşlerdir (Basalla’dan aktaran Turan, 2011).

Tarihsel çağlara teknolojik açıdan bakıldığında en büyük gelişimlerin özellikle 20.yy’ın ikinci yarısından sonra yaşandığı gözlenmekte olup, bu döneme de bilgi çağı adı verilmektedir. Özellikle, 2. Dünya savaşıdan sonra “II. Sanayi Devrimi” niteliğinde yeni teknolojik gelişmeler meydana gelmiştir. Otomasyona geçilmeye başlanması, gerek sanayi sektöründe gerekse hizmet sektöründe bilgisayar kullanımının hızla yayılması, bilişim sürecini başlatmıştır. Dünyadaki hızlı değişim, artan uluslararası rekabet, ulusal sınırların anlamını yitirmesi, küreselleşme, bilginin artan önemi, haberleşme ve bilgi işleme teknolojisindeki hızlı gelişmeler sanayi devriminin dokuduğu modelin derinden etkilenmesinin nedenleri olmuştur (Tekeli ve Özoğlu, 2005).

1950 yılında transistörün bulunması ile sanayi devriminden bu yana oluşan nicel birikimler bir nitelik dönüşümü yaratmıştır. Yaşam çizgisi hızla değişmeye başlamış, o döneme kadar kol gücünün yerine geçerek yaşamı kolaylaştıracak âletler yapan insan, bu tarihten sonra beyin emeğinin yerine geçen akıllı âletler üretmeye başlamıştır. Elektronik teknolojisinin hızlı gelişimi ve lâboratuar ortamından günlük yaşantıya inmesi ile de hayal gücünü zorlayan gelişmeler elde edilmeye başlanmıştır. Teknolojik ürünlerin arzındaki artış bu ürünlerin fiyatlarının düşmesine yol açmıştır. Teknoloji, sadece onu kullanma şansını elde

eden insanlara verildiği bir yapıdan, herkesin kullanımına sunulduğu bir düzeye ulaşmıştır. İletişim olanakları olağanüstü artmıştır. Böylece, elinde, bireysel yeteneklerini aklı ile ön plâna çıkartabileceği âletleri olan milyonlarca yaratıcı insan, her alanda üretmeye başlamıştır. Dünya üzerine kurulan geniş iletişim ağları ile de bilgi paylaşılmaya başlanmıştır. İnsanlığı 21. yüzyılda olağanüstü etkileyecek olan bir büyük sinerji sistemi olan internet hızla yaşamın önemli bir parçası olmuştur (Tekeli ve Özoğlu, 2005).

Günümüz bilgi çağında, her türlü kuruluş için bilginin etkili ve verimli kullanılması gerekmektedir. Bilgi toplumun doğal birer üyesi durumunda olan işletmelerin yöneticileri her geçen gün daha fazla bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Bilginin güncelliğini yitirmeden tüketilmesi diğer yandan da geçmişin incelenmesinde, geleceğin planlanmasında önemli bir kaynak olarak etkili kullanımı, kişilerin ve kuruluşların verimliliğinin ön koşuludur. Bilgiye zamanında, doğru ve hızlı ulaşmanın tek yolu modern büro makineleri ve bu makineleri etkili bir şekilde kullanmayı bilen büro elemanlarıdır. Büro elemanları belgelerin hazırlanma, dağıtılma ve toplanma aşamalarında bilgileri toplar, işler ve saklanmalarını sağlarlar. Tüm bu iş ve işlemleri yaparken teknolojiden yararlanırlar (Önal ve Kök, 2002).

Bilim ve teknoloji birbirine karıştırılmamalıdır. Bilim doğadaki görüngülerin gözlenerek, zaten var olan doğru ve gerçeklerin ortaya çıkarılması ve bu gözlemler sonucunda elde edilen verilerin düzenlenerek gerçeklerin ve bunlar arasındaki ilişkilerin ortaya konulduğu teorilerin oluşturulmasıdır. Teknoloji asla bilim için bir otorite olmamaktadır. Teknoloji insan aklını ve vücudunu güçlendirmek, üstün kılmak için geliştirilecek aletler, teknikler ve yöntemler üzerinde durmaktadır. Bilimsel yöntem insan faktörünün tamamen dışlanmasını gerektirmektedir. Şöyle ki; gerçeği arayan kimse, kendinin ya da diğer insanların hoşlanacağı veya sevmeyeceği şeylerle, halkçı değerlerle ve herhangi bir çıkar uğruna çalışmaz, diğer yandan teknoloji fikir (bilim) değil de hareket olduğundan, eğer insani değerler göz ardı edilirse tamamıyla tehlikeli bir sonuca da yol açabilecektir” (Knezewich ve Eye, 1970).

Teknoloji insanın tabiatı, toplumu kontrol etmek, değiştirmek için hem kendi hem de toplumsal aklı ve belleği kullanarak elde ettiği sonuçlar olarak tanımlamıştır (Türkcan, 2011). Makine kullanımının yanı sıra teknoloji, sistemler, işlemler, yönetim ve kontrol mekanizmalarıyla hem insandan hem de eşyadan kaynaklanan sorunlara bu sorunların

zorluk derecesine teknik çözüm olasılıklarına ve ekonomik değerlerine uygun çözüm üretebilmek için bir bakış açısıdır (Finn, 1960).

Bilgi Teknolojileri Kavramı

Bilgi ve iletişim teknolojileri bilginin meydana getirilmesi, yönetilmesi, saklanması, yayılması için kullanılan çeşitli teknolojik araçlar ve kaynaklardır (Blurton,1999). Bilgi teknolojileri donanım ve yazılımı kapsayan etkileşimli teknolojilerdir. Bilindiği gibi 80’li yıllarda ivme kazanıp 90’lı yıllarda altın çağını yaşayan yaşamın her kısmındaki bilgisayarlaşma çağı sadece bilgi ve iletişim sürecini hızlandırmakla kalmamış, bilgi ve iletişim temeline dayanan her türlü ilişkinin ve işin yürütülmesinde önemli değişikliklere sebep olmuştur (Ada, 2007). Bilgi teknolojisi yeni iş alanları oluşturmasının yanı sıra hemen hemen pek çok teknolojiyi etkilemektedir. 19. ve 20. yüzyıl için demiryolları, petrol ve otomobil ne ise bilgi teknolojisi de bilgi çağı için aynı şeyi ifade etmektedir (Barutçugil, 2002). Bununla beraber enformasyon teknolojisine sahip olmak enformasyondan daha iyi yararlanmak anlamına gelmemektedir. Neticede iletilen şey onu iletenen daha önemlidir (Davenport ve Prusak, 2001).

Rekabet koşullarının gittikçe güçleştiği ve bilginin öneminin gittikçe arttığı bir dünyada işletmenin bilgileri toplaması, işlemesi saklaması olarak nitelendirilebilecek süreçler bilgi teknolojisi araçlarını kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Teknoloji bu bağlamda işletmenin yönetim, üretim, kalite v.b. süreçlerinin verimli ve etkin kullanılmasına olanak sağlamaktadır (Yolal, 2003). Ögüt’ün (2001) 1992 yılındaki OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) raporundan aktardığına göre bilgi teknolojileri sektörünün aşağıdaki alanları kapsadığı kabul edilmektedir:

- Elektronik ve telekomünikasyon endüstrileri: Donanım, bilgisayar bileşenleri içindeki yazılımlar, bilgisayar temelli veri işleme ve iletişim sistemleri
- Yazılım endüstrisi: Sistem yazılımları ve uygulama yazılımları, yazılım geliştirme araçları, veri tabanları, çeşitli kullanıcı programları
- Bilgi hizmeti endüstrisi: Ticari veri işleme hizmetleri, mesleki bilgi hizmetleri, (danışmanlık, analiz v.b.) bilgi servisleri.

Elibol, (2005) ise işletmelerde kullanılan bilgi teknolojilerini aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

İnternet kullanımı: Dünya üzerindeki bilgisayarların birbiri ile bağlandığı ağıdır ve bu şekilde bilgi kaynakları paylaşılır. İnternet, tüm dünya üzerine yayılmış olan bilgisayar ve benzeri araçların oluşturduğu büyük ağın adıdır. İlk olarak 1960'lı yılların sonunda Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversiteler arasında bir ağ oluşturulup söz konusu ağ aracılığı ile veri alış verişi yapılması amacıyla oluşturulmuştur. 1980'lerin başında ortak iletişim protokollerinin temellerinin atılması ile dünya genelindeki ağın ilk adımları atılmıştır (Uysal ve Tunç, 1996:1). Başlangıçta internete sadece bilgisayarların erişebileceği düşünülse de bugün geldiğimiz noktada taşınabilir. Telefonlar, taşınabilir bilgisayarlar, televizyon v.b. araçlar internete erişebilir durumdadır. Bu, bilgiye erişme konusunda sadece bir çeşit cihaza bağlı kalınması gibi bir dayatmayı kırmış ve hücresel haberleşmedeki yeniliklerle mekândan bağımsız olarak bilgiye erişilmesine olanak vermiştir.

Intranet ve Ekstranet kullanımı: İşletmelerin kendi içlerindeki kapalı ağları olan Intranet ve dışarıya erişimin olduğu Ekstranet.

Ofis otomasyon sistemleri: Ofis içinde rutin olarak yapılan işlerde bilgisayar kullanımıdır.

Fonksiyonel bilişim sistemleri: İşletme içinde kullanılan pazarlama bilişim sistemi, üretim bilişim sistemi gibi işletme fonksiyonlarının kullandığı sistemlerdir.

Yönetim Bilişim Sistemleri: Bu sistemler yönetim destek sistemleri olup işletmenin mevcut faaliyetlerinin planlanması ve kontrolü ile işletmenin gelecekteki performansının tahmin edilmesine yönelik tahminler yapılmasına olanak sağlayan raporlamaların ve sunumların yapılmasını sağlar.

Uzman sistemler: İnsanların çalışmalarını, deneyimlerini bilgisayarlara aktaran yapay zekâ programlarına uzman sistem denilmektedir.

Karar destek sistemleri: İşletme yöneticilerinin yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış kararlarına destek olması amacıyla oluşturulmuş sistemlerdir.

Elektronik veri değişim sistemleri: Bu sistemler, bilgisayar ve bilgisayar ağları kullanılarak fatura, nakliye, fiyat listesi, ithalat-ihracat belgeleri gibi evrakların işletmeler arası transferi için kullanılan sistemlerdir. İletişim donanımlarının bilgi toplumunun altyapısının önemli

bir kısmını oluşturduğu söylenebilir. İletişim teknolojilerindeki süregelen hızlı gelişme mesafe tanımaksızın kurum içi, kurum dışı bilgi akışını kolaylaştırmakta, karar alma süreçlerini kısalttığından etkinliği artırmaktadır (Öğüt, 2001).

Son yıllarda elektronik BİT araçlarına, uygulamalarına, ağlarına eğitimsel erişim önemli ölçüde artmıştır. UNESCO'nun Dünya Eğitim Raporunda da belirttiği gibi eğitim, geleceğimiz olarak kabul ettiğimiz “bilgiye dayalı toplum” için öğrenci ve öğretmenler yetiştirme meselesi ile karşı karşıyadır fakat gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere mevcut okul binaları yeni bilgi ve iletişim teknolojileri ile bütünleşmiş donanıma sahip değildir (Blurton, 1999).

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitimde Kullanımı

Teknolojinin insanların hayatına pek çok farklı şekilde girmesi, onu toplum hayatını değişim yapmaya itmektedir. Bu değişim, teknolojiyi hayatımızdaki pek çok yerde kullanmamızı gerektirmektedir. Eğitimin bir amacı da toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmek olduğundan eğitsel yapının da teknolojik bu değişime ayak uydurması gerekir (Akkoyunlu, 1995).

Çağdaş toplumlar, “Bilgi toplumu” adı verilen yeni bir düzende söz sahibi olabilmek ve diğer milletlere karşı üstünlük kurabilmek için bilgisayarları eğitim de dahil pek çok alanda kullanmaya çalışmaktadırlar (İmer, 2000). Öğrenci merkezli bir eğitim sistemi tasarlamak ve uygulamak çağdaş eğitimin temel gereksinimlerindendir (Yılmaz vd., 2010).

İmer'in (2000) diğer kaynaklardan aktardığında göre eğitimde bilgisayar;

- Eğitim- hizmetlerinin yönetiminde,
- Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında,
- Eğitim araştırmalarında,
- Bilgisayar öğretiminde ve
- Öğretme-öğrenme etkinliklerinde olmak üzere genel olarak 5 temel alanda kullanılmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarının pahalı bir yatırım olduğu tartışmaları yapılmakla beraber, OECD bünyesinde yürütülen PISA (Programme for International Student

Assesment -Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) programı çevresinde elde edilen neticeler, eğitime yapılan yatırımlar ile elde edilen başarı arasında olumlu bir ilişki olduğu yönündedir. PISA projesini kısaca özetlemek gerekirse OECD üyesi ülkelerdeki 15 yaşındaki öğrenciler 3 yıl ara ile seçilen bir konuda tarama araştırmasına tabi tutulmakta ve alınan sonuçlar dünya ile paylaşılmaktadır. PISA projesi ile sınavlara dahil olan konularda (matematik, fen bilimleri ve okuma becerileri) öğrencilerin ne kadar öğrendiklerinin değil öğrencilerin günümüz bilgi toplumunda karşılaşılabilecekleri durumlar karşısında sahip oldukları bilgi ve becerileri nasıl kullanabileceklerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Proje, test çalışmalarından sonra 2000 yılında başlamış ve 2003, 2006 ve 2009 yıllarında çalışmalarını yapmıştır. 2012 yılında yapılmış olan sınavların konusu matematik ağırlıklı olacaktır (Earged,2014).

Teknoloji Kabulü Kavramı

Bilindiği üzere insanlar kullanmasını bilmedikleri ya da kullanamayacaklarını düşündükleri yeniliklere karşı bir tepki geliştirmekte ve değişime direnmektedir (Çelik ve Bindak, 2003). Gelişen bu tepki ve direncin tahmin edilebilmesi, açıklanabilmesi organizasyon için önem taşımaktadır. İnsan davranışı ve bu davranışa temel teşkil eden altyapı hakkındaki çalışmalar beklenildiği üzere psikoloji alanında yapılmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalardan birisi de Sebepli Davranış Teorisi'dir (Theory of Reasoned Action - TRA). Ajzen ve Fishbein'in beklenti değeri modellerinde tutum üzerine yaptıkları çalışmaları esnasında ortaya çıkardıkları bir teoridir (Davis, 1993). Beklenti değeri modelleri ise insanların her bir hareketin kendilerine getireceği fayda ya da yararları hesaplayarak alternatif seçimler arasından karar verdiklerini sayan, tutumların davranışları nasıl etkilediğini doğrudan tahmin etmeye yönelik çalışmalardır. (Arkonaç, 2008)

İnsanların yeni teknolojik sistemleri kabul etmede ve kullanmada gösterdikleri isteksizlik, o sistemden beklenen verimin elde edilmesini engelleyen en önemli faktörlerden biridir. Bu temel düşünceden hareketle, bireylerin yeni teknolojileri niçin kabul ettiklerini ya da niçin reddettiklerini belirleyen psikolojik itici güç ve faktörlerin araştırılmasını temel alan “niyet modelleri” önerilmiştir (Bağlıbel, Samancıoğlu ve Summak, 2010).

Teknolojiyi kabul ve niyet modellerinden biri de Davis 'in (1989) “Gerekçeli Eylem Kuramı” (Theory of Reasoned Action - Ajzen ve Fishbein, 1980) 'ndan uyarlanarak ortaya

koyduğu ve alandaki en etkili ve kullanılan modellerden biri olan “Teknoloji Kabul Modeli” (Technology Acceptance Model) ‘dir. TKM, bilişim teknolojilerinin kabulünü bireylerin algılarının, eğilimlerinin ve niyetlerinin davranışlarını etkilediğini ve bunlar arasındaki nedensel bağları açıklamaktadır (Gürol, 2008).

Davis ‘e (1989) göre, bireylerin bir sistemi benimseyip kullanmalarının ilk aşaması davranış niyetidir. Davranış niyetinin belirleyicisi ise, kişinin sistemi kullanmaya yönelik olumlu ya da olumsuz düşüncelerini belirten kullanıma yönelik tutumlarıdır. Buradan hareketle, kişilerin sistemin kullanımına yönelik olumlu tutumları, onları sistemi kullanmaya yönlendireceği gibi, olumsuz tutumları ise onların sistemi kullanmada isteksiz olmalarına neden olacaktır denilebilir.

Teknolojiyi kabul ve niyet modellerinden biri de Davis ‘in (1989) “Gerekçeli Eylem Kuramı” (Theory of Reasoned Action - Ajzen ve Fishbein, 1980) ‘ndan uyarlanarak ortaya koyduğu ve alandaki en etkili ve kullanılan modellerden biri olan “Teknoloji Kabul Modeli” (Technology Acceptance Model - TAM) ‘dir. TKM, bilişim teknolojilerinin kabulünü bireylerin algılarının, eğilimlerinin ve niyetlerinin davranışlarını etkilediğini ve bunlar arasındaki nedensel bağları açıklamaktadır (Gürol, 2008).

Davis ‘e (1989) göre, bireylerin bir sistemi benimseyip kullanmalarının ilk aşaması davranış niyetidir. Davranış niyetinin belirleyicisi ise, kişinin sistemi kullanmaya yönelik olumlu ya da olumsuz düşüncelerini belirten kullanıma yönelik tutumlarıdır. Buradan hareketle, kişilerin sistemin kullanımına yönelik olumlu tutumları, onları sistemi kullanmaya yönlendireceği gibi, olumsuz tutumları ise onların sistemi kullanmada isteksiz olmalarına neden olacaktır denilebilir.

Teknoloji Kabul Modeline Temel Olan Araştırmalar

Yeniliğin Yayılımı Kuramı

Yenilik, bir şeyin yeni olarak algılanması veya bulunması süreci ya da eylemidir (Kılıçer, 2008). Yenilik bir düşünce, bir fikir ya da bir uygulama olabilir. Bir şeyin yeni olması ya da yeni olarak algılanması belli bir oranda belirsizlik taşıması demektir. Bu da bu yeniliğin birey ya da toplum tarafından kabulünü etkileyen bir durumdur. Yayılma da söz konusu

yeniliğin çeşitli iletişim kanalları ile belli bir zaman diliminde bir sosyal sistemin üyeleri arasında kabul edilmesi ve uygulanmasıdır. Everett M. Rogers tarafından ortaya atılan yeniliğin yayılımı kuramının (Diffusion of Innovations – DOI) 4 temel ögesi vardır. Bunlar;

- Yenilik: Bir birey, grup ya da toplum tarafından yeni olarak algılanan bir fikir, uygulama ya da nesnedir.
- İletişim kanalları: Bir yeniliğin başkalarına duyurulmasında kullanılır. Kitle iletişim araçları ya da kişisel iletişim buna örnektir. Yenilikler konusunda sosyal desteğe ihtiyaç duyan bireyler yenilikle belirsizlik taşıdığı için kitle iletişim araçları yerine kişisel yargılara ihtiyaç duyarlar.
- Zaman: Yeni olanın fark edilmesiyle başlayıp bu yeniliğin kabul ya da reddi ile biten süreçtir.
- Sosyal sistem: Problem çözme sürecine katkıda bulunan, birbirleriyle ilişkili birimler topluluğudur. Sosyal sistemin normlar, kanaat önderleri ve değişim ajanları gibi bileşenleri vardır (Kılıçer, 2008).

Sebepli Davranış Teorisi

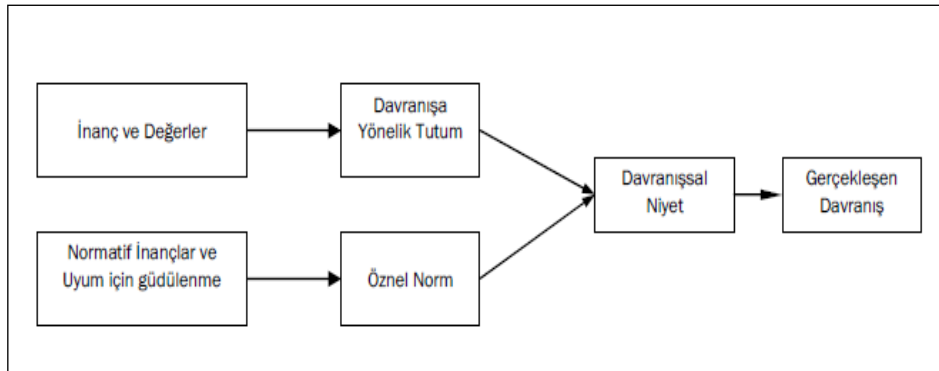
Sebepli Davranış Teorisi (SDT) (Theory of Reasoned Action - TRA), tutum ve davranış arasındaki ilişkinin araştırıldığı tutarsızlık tahmini deneyleri esnasında formüle edilmiştir. SDT'ne göre bir kişinin belirli bir davranışı göstermesi, bu davranışı göstermeye yönelik niyeti tarafından belirlenmektedir. Söz konusu niyet de kişinin tutumu ve öznel normlar tarafından şekillendirilmektedir (Davis vd.,1989)

Bu teori üzerinde ülkemizde yapılan çalışmalarda teori için; Düşünülmüş Eylem Teorisi, Mantıklı Eylem Teorisi, Akılcı Davranış Teorisi, Nedenli Eylem Kuramı, Akla Dayalı Davranış Kuramı, Gerekçeli Eylem Teorisi, İnsan Davranışını Öngörüleme Kuramı, Sebepli Hareketler Teorisi gibi birbirine anlamca yakın fakat aynı olmayan ifadeler geliştirilmiştir.

SDT, belirli bir davranışa yönelik değil genel bir modeldir ve bu nedenle söz konusu davranışa ait inançları belirtmemektedir. Tutum ve öznel norm ise davranışsal niyet üzerinde etkilidir. Niyet ise gerçekleşen davranışın öncülüdür. Öznel norm, kişi için önemli

olan, kişinin davranışını etkileyen insanların, kişinin söz konusu davranışı gerçekleştirmeli mi yoksa gerçekleştirmemeli mi düşüncesi hakkındaki algısıdır (Fishbein ve Ajzen, 1975). Usluel ve Mazman (2010), öznel normu; bir davranışın sergilenmesine ilişkin algılanan sosyal baskı olarak tanımlamıştır. Öznel norm, teknoloji kabul modelinde temel bir değişken olarak yer almamaktadır. Davis ve diğerleri (1989) kişisel norm'un ilk teknoloji kabul modelinde yer almamasına gerekçe olarak belirsiz teorik durumları ve psikometrik yapısını göstermişlerdir. Buna ilave olarak bazı durumlarda kişilerin bir sistemi kullanmakla ilgili görüşleri kendi his ya da inançlarından ziyade amirlerinden gelen kullanma yönündeki talimatlara uyum sağlama yönünde gerçekleşir. Böyle durumlarda öznel norm geçerliliğini yitirmektedir.

SDT'ni kullanan araştırmacılar inceledikleri davranışla ilgili olarak dikkat çeken inançları belirlemelidir. Fishbein ve Ajzen'in (1975) bu konudaki tavsiyesi açık uçlu sorular sorularak sayısı beş ile dokuz arasında değişen inanç belirlenmesidir.

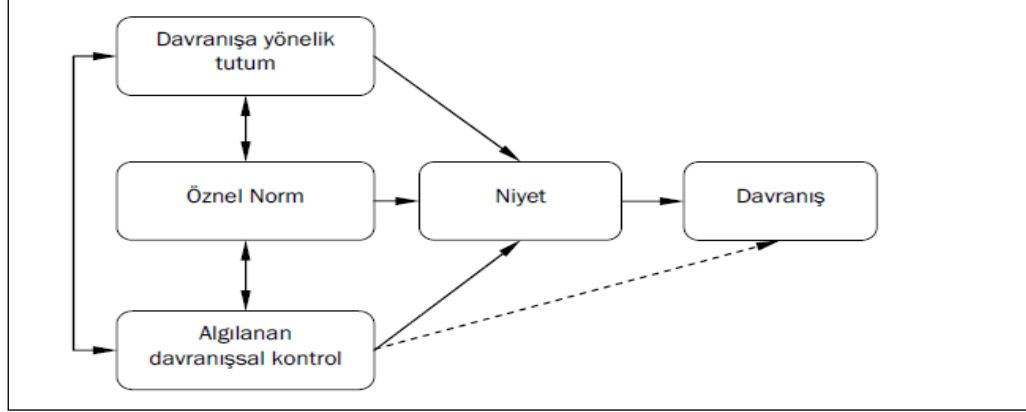

Şekil 1: Sebepli davranış teorisi (Davis, 1989)

Planlı Davranış Teorisi

Planlı davranış teorisi (PDT) (Theory of Planned Behavior-TPB), Ajzen'in (1991) SDT'ne eklediği algılanan davranışsal kontrol ögesi ile sunduğu teoridir. Davranışının sonuçları hakkında önceden düşünen insan, seçtiği bir sonuca ulaşmak için bir karara varır ve bu kararı uygular. Davranış, bir niyet sonucunda oluşur. Niyet önceden düşünülmüş sonuca ulaşmak olduğundan davranış belirleyen tutum değil niyettir. Niyet de kişinin davranışa yönelik tutumu, öznel normları ve algılanan davranışsal kontrolü tarafından şekillendirilir (Arkonaç, 2008). Planlı davranış teorisindeki algılanan davranışsal kontrol “bireyin bir

davranışı sergilemeye dönük yeterliliğine ilişkin algı” olarak tanımlanmıştır (Usluel ve Mazman, 2010).

Şekil 2: Planlı davranış teorisi

Teknoloji Kabul Modeli

Bilgi sistemleri literatürü bilgi teknolojilerinin kullanımı ya da kabulüyle alakalı pek çok çalışma ile doluyken Fred D. Davis'in doktora tezinde (1986) sahip olduğu sağlam teorik altyapı ve sınanabilirliği ile yeni bir model öne sürülmüştür (Karahanna ve Straub, 1999). Bu model, Teknoloji Kabul Modelidir (TKM) (Technology Acceptance Model -TAM) ve kendisine teorik taban olarak Ajzen ve Fishbein'in SDT'ni almaktadır. Teorik açıklama için teknoloji kabulü konusunda hem tahmin eden hem de açıklama için yardımcı olacak bir model tercih edilecektir. Bu nedenle araştırmacılar bir sistemin neden kabul edilemez olduğuna yönelik bir tanımlama yapabilir ve düzeltici önlemler konusunda yardımcı olabilir (Davis vd., 1989).

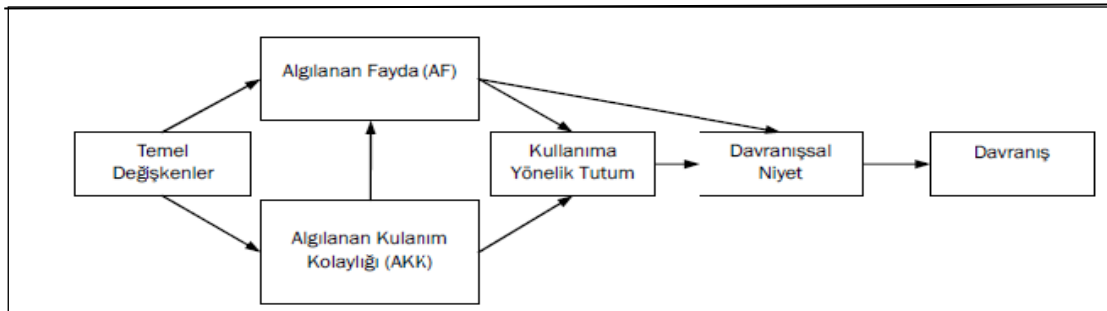
Bireylerin bilgi sistemlerini benimsemelerini güçlü bir şekilde açıklayabilen Teknoloji Kabul Modeli, birçok teknoloji alanında (kelime işlemciler, elektronik posta, hastane bilgi sistemleri gibi), farklı koşullar altında (kültürel farklılıklar), farklı kontrol değişkenleri ile (cinsiyet, örgütsel yapı gibi) kullanılmıştır. Teknoloji Kabul Modelini içeren çalışmaları ve ilgili literatürü; giriş, doğrulama (geçerlilik), genişleme ve detaylandırma dönemi olmak üzere dört dönem kapsamında açıklamakta fayda görülmüştür.

Tüketicinin teknolojik bir ürünü benimsemesini açıklayan teoriler ve modeller içerisinde, Teknoloji Kabul Modeli, bireylerin bilgi teknolojilerini benimsemelerini etkili biçimde

açıklayan ve bu yönde davranışları öngören model olarak nitelendirilmektedir (Lee vd., 2003).

İnsanların yeni teknolojik sistemleri kabul etmede ve kullanmada gösterdikleri isteksizlik, o sistemden beklenen verimin elde edilmesini engelleyen en önemli faktörlerden biridir. Bu temel düşünceden hareketle, bireylerin yeni teknolojileri niçin kabul ettiklerini ya da niçin reddettiklerini belirleyen psikolojik itici güç ve faktörlerin araştırılmasını temel alan “niyet modelleri” önerilmiştir (Bağlıbel, Samancıoğlu ve Summak; 2010).

TKM, teknoloji kabulünü dört temel unsura dayanarak ölçmektedir. Bunlar algılanan kullanım kolaylığı, algılanan fayda, kullanıma yönelik tutum ve davranışa yönelik niyettir. Niyet, gerçekleşen davranışın hemen öncesinde yer alır. TKM’nde üzerinde durulan tutum-niyet arasındaki ilişki, kişinin bütün şartlar eşitken pozitif duygulara sahip olduğu davranışı göstermeye niyet etmesini ifade eder. TKM’nin ana hedeflerinden birisi dışsal faktörlerin içsel inanç, tutum, niyet gibi değişkenlere etkisini izlemek için bir temel olmaktır. Bununla beraber TKM, kendisine temel aldığı SDT’den bazı noktalarda ayrılır. Birincisi SDT’nde inançların diğer kişilere genellenmemesi gibi bir durum söz konusu iken TKM’nde algılanan fayda (AF) ve algılanan kullanım kolaylığı (AKK) gibi teknoloji kabulünün iki temel belirleyicisi kabul edilir. Bir diğeri ise SDT’nde bütün inançlar bir arada iken TKM, AF ve AKK’nı birbirinden ayrı iki temel yapı olarak ele alır (Davis vd., 1989). Bireylerin teknoloji kabulleri konusunda araştırma yapmak, geliştirilmesi düşünülen ya da mevcut e-devlet uygulamalarının başarısını artırmak isteyen devletler için önemlidir (Turan ve Özgen, 2009).

Şekil 3: Teknoloji kabul modeli

Teknoloji Kabul Modelinin Tarihçesi

Teknoloji kabul modeli tarihçesini yapılan araştırmalar çerçevesinde dört temel dönem içerisinde inceleyebiliriz. Bu dönemler ise şu şekildedir; giriş dönemi, doğrulama dönemi, genişleme dönemi ve detaylandırma dönemidir.

Giriş dönemi; bu dönem, Davis, Bagozzi ve Warshaw'ın (1989) ilk olarak modeli oluşturmalarıyla başlamıştır. Nedensel Hareket Teorisi (TRA), Teknoloji Kabul Modelinin temelini oluşturmaktadır. Nedensel Hareket Teorisi (TRA), davranış odaklı tutum ve sübjektif normların etkilediği davranışsal eğilimlerin, gerçek davranışları etkilediği varsayımını öne sürmektedir. Bu teoriye göre davranışsal eğilimleri, tutumlar ve kişisel normlar oluşturmaktadır. Davranışsal eğilimler de gerçek davranışı etkilemektedir. Davis, Bagozzi ve Warshaw'ın (1989) ortaya koyduğu Teknoloji Kabul Modelinde, bu teorinin tutum ve davranış ilişkisi kullanılmıştır. Ancak tutumların iki inançtan (algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı) etkilendiği ortaya konulmuştur.

Giriş dönemi içerisinde modelin ilk oluşturulmasının incelenmesinin yanı sıra diğer modellerle de karşılaştırmaları yapılmıştır. Chau ve Hu (2001), Teknoloji Kabul Modeli ile Planlanmış Davranış Teorisini (PDT) karşılaştırmış ve iki modelin de bir takım kısıtları olduğunu vurgulamıştır. Bir diğer çalışmada (Hung ve Chang, 2005), kablosuz uygulama protokolü ile sunulan hizmetlerin kabul edilmesinde, eğilimler ve davranışlar arasında ilişki kuran, Planlanmış Davranış Teorisi (PDT) ile Teknoloji Kabul Modeli karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, Planlanmış Davranış Teorisi, Teknoloji Kabul Modeline göre WAP hizmetlerinin kabulünü daha iyi açıklamaktadır. Aynı şekilde Matheison (1991) yaptığı çalışmada, kişilerin bilgi sistemlerini kullanma eğilimlerini öngören bu iki modeli (Teknoloji Kabul Modeli ve Planlanmış Davranış Teorisini) karşılaştırmıştır. Sonuç olarak, iki modelin de, tüketicilerin bilgi sistemlerini kullanma eğilimlerini iyi derecede öngördüğü saptanmıştır. Ancak, Teknoloji Kabul Modeli, uygulanmasının kolaylığı nedeniyle ampirik çalışmalar açısından daha avantajlıdır (Matheison, 1991).

Doğrulama dönemi; bu dönem, Teknoloji Kabul Modelinin güvenilirlik ve geçerlilik analizlerinin yapıldığı çalışmaları içermektedir. Adams ve diğerleri (1992), ilk olarak Davis, Bagozzi ve Warshaw'ın (1989) ortaya koyduğu Teknoloji Kabul Modelinin,

geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini yapmışlardır. Çalışmalarının sonucunda, algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı ölçeklerinin geçerli ve güvenilir olduğunu saptanmıştır. Szajna (1996)'ya göre, Teknoloji Kabul Modeli, bilgi sistemlerinin benimsenmesini açıklayabilen değerli bir modeldir. Tanya ve Liu (2004) yaptıkları çalışmada, Teknoloji Kabul Modelinin değişkenleri arasındaki ilişkinin kuvvetini ölçmüşlerdir. Elde ettikleri sonuçlara göre, fayda ve benimseme arasındaki ilişki ile fayda ve kullanım kolaylığı arasındaki ilişki oldukça kuvvetlidir. Segars ve Grover (1993), doğrulayıcı faktör analizi yaparak Davis'in (1989) ortaya koyduğu modelde, algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığına ilişkin ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğunu saptamışlardır. Diğer taraftan, yalnızca algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığından oluşan ikili bir model yerine, etkililiğin (effectiveness) yeni bir değişken olarak katıldığı üçlü bir modelin daha anlamlı olacağını vurgulamışlardır.

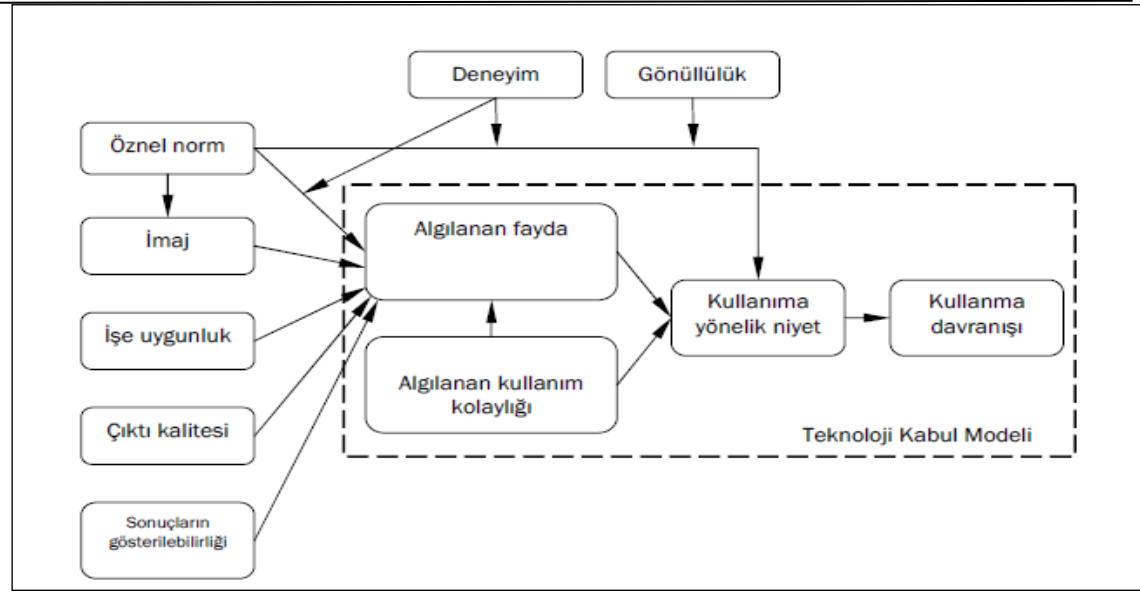
Genişleme dönemi; modelin geçerli ve güvenilir olduğu saptandıktan sonra, bu dönemde, modelin yapısını çeşitlendirmek amacıyla, farklı değişkenler modele eklenmiştir. Teknoloji Kabul Modeline, zamanla bir takım öncül değişkenler (algılanan fayda ya da algılanan kullanım kolaylığını etkileyen) eklenmiş ve bu değişkenlerin algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı üzerine etkileri incelenmiştir. Genişleme dönemi belirtilen bu değişkenleri ele alan çalışmaları içermektedir (Başgöze, 2010).

Detaylandırma dönemi; Bu dönemde, modelin farklı sürümleri oluşturulmuş, model eleştirilmiş ve kısıtların azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu dönemde model, orijinal halini korumakla beraber geliştirilmiş ve Teknoloji Kabul Modeli II (TKMII) adı verilen halini almıştır (Venkatesh ve Davis, 2000). TKM II modelinde, algılanan faydayı etkileyen temel değişkenlere odaklanılmıştır. Bu değişkenler, subjektif normlar, imaj, çıktı kalitesi, sonuçların kanıtlanabilirliği ve algılanan kullanım kolaylığıdır. Bunun yanı sıra, deneyim ve gönüllülük olmak üzere iki düzenleyici değişken modele eklenmiştir (Başgöze, 2010).

Teknoloji Kabul Modeli II

TKM, SDT'nin bire bir aynısı değildir. SDT'nde yer alan öznel norm gibi değişkenler TKM'nde yer almaz. Bu ve bunun gibi değişkenlerin kişilerin teknoloji kabulünü etkilediği yapılan çalışmalara dayandırıldığından bu değişkenleri TKM'ne ekleyerek Teknoloji Kabul Modeli II (TKM II) elde edilmiştir (Legris vd., 2003).

Venkatesh ve Davis (2000) yaptıkları bir çalışmada bilgisayar kullanımının zorunlu olduğu işletmelerde öznel normun teknoloji kabulü üzerinde etkisinin olmadığını, kullanımın gönüllülük esasına göre olduğu işletmelerde ise öznel norm'un etkisinin olduğunu gözlemişlerdir. Bununla beraber TKM II'de yer alan diğer değişkenler ise işe uygunluk, sonuçların gösterilebilirliği, çıktı kalitesi, deneyim ve gönüllülüktür. Şekil 4'de TKM II gösterilmektedir.

Şekil 4: Teknoloji kabul modeli II (Venkatesh ve Davis, 2000)

Teknoloji Kabul Modeli III

Teknoloji kabulü konusunda yapılan araştırmalar ve modelin geliştirilmesi günümüzde de devam eden kullanımın tahmin ve açıklanması ihtiyaçları çerçevesinde sürmektedir. Venkatesh ve Bala, AF'yı etkileyen değişkenler olduğu gibi algılanan kullanım kolaylığını etkileyen değişkenler olduğunu da ileri sürerek Teknoloji Kabul

Modeli III (TKM III)'ü elde etmişlerdir. TKM III, TKM II ve algılanan kullanım kolaylığını etkileyen değişkenlerin bileşiminden oluşan bir modeldir. Algılanan kullanım kolaylığını etkilediği öne sürülen değişkenler; bilgisayar kullanımı konusunda kişinin öz yeterliliği, kaygıları, bilgisayar kullanımının kişiye ne denli eğlenceli geldiği ve bir takım dışsal faktörleri kontrol edebileceklerine ilişkin algılarıdır (Başgöze, 2010).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, evren ve örneklemine, ölçme araçlarına, ölçüm güvenirliğine, ölçüm yorumlarının ve kullanımlarının geçerliğine, verilerin toplanmasına ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına yönelik bilgiler ve açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumları ve Yeterlilik düzeylerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Niceliksel yaklaşıma, görgül (amprik) yaklaşım ya da sayısal yaklaşım da denmektedir. Niceliksel yaklaşım, sosyal bilimlerin şekillenmeye başladığı 20. yüzyılın başında, fen bilimlerinin kullanmakta olduğu araştırma yöntemlerinin ve veri toplama tekniklerinin sosyal bilimlere uyarlanmasıyla oluşmuştur. Niceliksel yaklaşıma göre, bilimle bilimdışı birbirinden kesin sınırlarla ayrılmaktadır. Bilimin nesnel (objektif) gerçeklikle, bilimdışının öznel (subjektif) gerçeklikle uğraştığı öne sürülmektedir. Nesnel gerçeğin ise, değer yargılarından ve kişisel yorumlardan bağımsız yapılan gözlem ve/veya ölçümlerden elde edilen verilerden oluştuğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla, niceliksel araştırma yürüten araştırmacılar, veri toplama ve analizi süreçlerine kendi değer yargılarını ve kişisel yorumlarını katmamak için yoğun çaba göstermektedirler.

Bilimin nesnel (objektif) gerçeklikle, bilim dışının öznel (subjektif) gerçeklikle uğraştığı öne sürülmektedir. Nesnel gerçekliğin ise, değer yargılarından ve kişisel yorumlardan bağımsız yapılan gözlem ve/veya ölçümlerden elde edilen verilerden oluştuğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla, niceliksel araştırma yürüten araştırmacılar, veri toplama ve analizi süreçlerine kendi değer yargılarını ve kişisel yorumlarını katmamak için yoğun çaba göstermektedirler (Bir, 1999).

Tarama modelleri yaklaşımı, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlamaktadır. Literatürde betimsel (survey) çalışmalar genellikle verilen bir durumu aydınlatıp, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yaparak olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülürler (Çepni, 2005).

Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Örneklemden hareketle evren hakkında geniş bilgi sahibi oluruz. Yeni hipotezlerin formüle edilmesi kolaylaşır. Betimleyici araştırmalar bize o olgunun niçin öyle olduğunu, o ilişkinin niçin öyle kurulduğunu açıklamazlar, onun yerine olgularda neyin olduğunu, nelerin neler ile birlikte olduğunu bildirirler. Betimsel araştırmalarda, deneysel araştırmada olduğu gibi bir değişkeni diğerinin fonksiyonu gibi inceleme söz konusu değildir (Arslanoğlu, 2002).

Araştırma kapsamında Türkiye'deki büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının saptanması için Türkiye'deki 73 üniversiteye bağlı 255 meslek yüksekokulunun web sitelerinden gerekli iletişim bilgilerine ulaşılmış ve ilgili öğretim elemanları ile iletişime geçilmiştir. Üniversitelerin ilgili meslek yüksekokullarının web sitelerinden iletişim bilgilerine ulaşamayan Öğretim elemanlarının bilgilerine ilgili meslek yüksekokullarının fakülte sekreterleri ile telefon görüşmeleri yapılarak gerekli bilgilere ulaşılmıştır. Yapılan araştırma sırasında işten ayrılma ve izin kullanımı, araştırma sonrası işe yeni başlayan ya da başlayacak olan öğretim elemanları araştırmanın dışında kalmıştır. Bazı öğretim elemanlarıyla ise hiçbir şekilde iletişim kurulamamıştır. Bu nedenden dolayı da örneklem boyutu küçülmüştür.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Türkiye’deki meslek yüksekokullarında “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı” bölümünde görev yapmakta olan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Türkiye’de Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümü adı altında 73 üniversite ve bu üniversitelere bağlı 255 meslek yüksekokulu bulunmaktadır.

Mevcut duruma göre araştırmanın evrenini Türkiye’deki meslek yüksekokullarında “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı” bölümünde görev yapmakta olan 289 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşamadığı için ölçek sorularına geri dönüş sağlayan rastgele seçilen ve Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümünde görev yapmakta olan 100 öğretim elemanı örnekleme oluşturmaktadır.

Eğer araştırma ölçeğine 100 kişiden fazla öğretim elemanı cevap verseydi ve örneklem hesaplanması yapılışaydı örneklem boyutu şu formül (Baş, 2003) ile hesaplanırdı;

$$n = \frac{N Z_{\alpha}^2 p q}{d^2 (N - 1) + Z_{\alpha}^2 p q}$$

N: Evrende yer alan birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemesi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

Z: α anlamlılık düzeyinde, standart normal dağılım tablo değeri

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örneklem hatasıdır. Bu çalışmada; yığında yer alan birey sayısı (N) 289, %95 güven düzeyi için standart normal dağılım tablo değeri 1,96 ve d = 0.05 örneklem hatası için bulunan, örneklem sayısına ilişkin alt sınır 165 olarak belirlenecekti fakat ölçeğe sadece 100 öğretim elemanı cevap verdiği için örneklem boyutu 100 olarak alınmıştır.

Verilerin Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri EK 1’de yer alan “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Öğretim elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumları Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçek 2014 yılında İngiltere’nin Londra kentinde “Okullarda Bilgisayar: Disiplinlerarası Uygulama, Teori ve Uygulamalı Araştırma Dergisinde (Computers in the Schools: Journal of Practice, Theory and Applied Research)” yayınlanmış olan “Öğretmenlerin Öğretim (bilgi ve bilgisayar) Teknolojilerine olan Tutumları: Doğrulayıcı Faktör Analizi (Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT)” makalesinden Türkçeye uyarlatılarak kullanılmıştır.

Ölçek sorularının güvenilirliğini test etmek üzere alan farkına bakılmaksızın İstanbul ilinde ikamet etmekte olan 100 öğretim elemanı üzerinde pilot bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulama sonucunda elde edilen 100 ölçek verisi SPSS 17.0 programında analiz edilerek, ölçek sorularının güvenilirlik düzeyi saptanmıştır.

Ölçeğin güvenilirlik düzeyini saptamak amacıyla Cronbach’s Alpha güvenilirlik kullanılmıştır. Ölçeğin genel güvenilirlik değeri olan Cronbach Alpha katsayısı 0,858 olarak hesaplanmıştır. Alpha değeri 0.00 ile 0.40 arası ise ölçek güvenilir değildir. 0.40 ile 0.60 arasında ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür. 0.60 ile 0.80 arasında ise ölçek oldukça güvenilirdir. 0.80 ile 1.00 arasında ise yüksek derecede güvenilirlik söz konusudur (Kalaycı, 2006). Cronbach’s Alpha değerinin 0.70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu ifade edilmektedir (Durmuş 2011).

Ölçeğin örneklem ölçüm değeri yeterliliğini saptamak amacıyla Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) ve Barlett testi uygulanmıştır. Kaiser – Meyer – Olkin değerinin yüksek olması, ölçekteki her bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceği anlamına gelir. Değerlerin sıfır ya da sıfıra yakın çıkması durumunda, korelasyon dağılımında, bir dağınıklık olduğu için bu değerlere dayalı olarak yorum yapılamaz. Kaiser – Meyer – Olkin testi sonucunda, değerin 0.50’den düşük olması halinde faktör analizine devam edilemeyeceği yorumu yapılır (Çokluk vd., 2012). Field (2000) de Kaiser – Meyer – Olkin testi için 0.50 değerinin alt sınırı olması gerektiğini ve $KMO \leq 0.50$ için veri kümesinin faktörlenemeyeceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Barlett Testinin

anlamalı ve Kaiser – Meyer – Olkin Testinin ise 0.50'den büyük çıkması beklenmektedir Field'den aktaran Kaya, 2013).

Araştırmaya katılan Öğretim elemanlarının cevapları doğrultusunda KMO testi 0, 783 olarak hesaplanmış ve Barlett testi anlamlı bulunmuştur. Faktör yük değerinin 0,70 ve üzeri olması faktör analizi için yeterli olacağı belirtmektedir (Büyüköztürk, 2010).

Verilerin Toplanması

Araştırmada birincil ve ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Araştırmanın kavramsal ve kuramsal kısmında daha önce yapılmış çalışmalar, makaleler, tezler gibi yazılı kaynaklar taranmıştır. Bu araştırmalar sonucunda yapılan uluslararası çalışmalar incelenmiş, Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarına yönelik beşli likert tipi (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= fikrim yok, 4= katılıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum) ve teknoloji kabulüne yönelik ise yine beşli likert tipi derecelendirmelerle kişilerin bilgi teknolojilerini heyecan verici, zevkli ve etkileyici bulup bulmadıklarını saptayan ölçeğin çevirisi gerçekleştirilmiştir. Çevirisi gerçekleştirilen ölçek evrende bulunan öğretim elemanlarına ulaşmak için Google forms uygulamasından yararlanılmıştır. Bu uygulama sayesinde evrende bulunan 289 öğretim elemanına mail adreslerinden ulaşılmıştır. Geri dönen maillerin tekrar kontrolü sağlanıp geri dönüş sağlanmıştır. Evrenin tamamı ölçeği doldurup geri dönüş sağlamadığı için geri dönüş sağlayan 100 öğretim elemanının gönderdiği veriler toplanabilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumları Yeterlilik Düzeyleri Teknoloji Kabul Modeli Ve Alan Karşılaştırmaları” analizi için SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde alt amaçlara uygun olarak istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Bu kapsamda betimsel istatistikler yanında, iç tutarlılık güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) analizi kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmasına yönelik olarak faktör analizi yapılmıştır. Diğer taraftan araştırmaya katılan öğretim elemanlarının bilgi teknolojisi tutumlarının mezuniyet ve demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğine uygun istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Öğretim elemanlarının alan karşılaştırmalarını yapabilmek için tek yönlü ANOVA (F – testi, Varyans analizi) , cinsiyetleri arasındaki farklılıkları saptayabilmek için ise T-testi (Independent Sample T Test) kullanılmıştır. T testi kullanılırken gruplar arası homojenliği belirlemek için Levene testinden faydalanılmıştır.

Bağımsız grup t testi (Independent Samples t Test) her bir alt gözenek (örneğin kız ve erkek grupları) normal dağılım özelliği gösterdiğinde ($N_1 > 30$; $N_2 > 30$) iki aritmetik ortalama arasındaki farkın manidarlığını test etmede kullanılan parametrik bir tekniktir. (Otrar, 2014). T sınama istatistiği tekniği ana kütleden çekilen örnek kütle hacmi yeterli büyüklükte olmadığında ($n < 30$) veya ana kütle dağılımının normal olduğuna dair kuşku duyulduğunda uygulanan sınama istatistik tekniğidir. Küçük örnekler sınama tekniği olarak adlandırılır (Tekin, 2009). Birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde (%95 , %99 gibi) anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir. Sosyal bilimler alanında yapılan bu test ile bağımsız iki gruba test uygulandıktan sonra iki grubun teste ilişkin ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığı belirlenir (Ural'dan aktaran Kıvrak, 2012). Bu analiz için verinin en azından aralık seviyesinde ölçülmüş olması gerekmektedir. Burada karşılaştırılan iki grubun normal dağılım sergileyen iki farklı evrenden tesadüfi olara seçilmiş olması ve gözlemlerin birbirinden bağımsız olması (bir gruba ait ölçümlerin diğer gruba ait ölçümleri etkilememiş olması varsayımı) gerekmektedir. Her iki grubun varyansların eşit olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, varyansların eşit olmaması durumuna göre farklı t değerleri hesaplanmaktadır. Sonuçların yorumlanması da bu farklılıkların dikkate alınarak yapılmak zorundadır. Bu test, grup ortalamaları için uygulanabileceği gibi gruplar arası oranların karşılaştırılması için de uygulanabilir (Altunışık, Coşkun, Bayraktar, Yıldırım, 2010).

Gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde ve grup sayısının ikiden fazla olması durumunda kullanılan istatistik yöntemlerden biri varyans analizidir (ANOVA). Ancak, varyans analizinin yapılabilmesi için bir takım varsayımlar gerekmektedir (Winer, 1971). Bu varsayımların homojenlik, normallik ve toplanabilirlik gibi parametrik öğeler olduğu bilinmektedir (Ferguson, 1981). F sınama istatistik tekniği normal dağılıma sahip iki ya da daha fazla ana kütlelerin birlikte değerlendirilerek, aralarında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığının araştırıldığı bir tekniktir (Tekin, 2009).

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problemlerine ilişkin veri analizlerine, elde edilen bulgulara ve bulgulara dayalı yapılan yorumlara yer verilmiştir. Bulgular kısmı iki ana başlık altında incelenmiştir. Birinci kısımda katılımcı öğretim elemanlarına ait betimsel istatistiklere ve ikinci kısımda da çalışmanın alt problemlerine ait bulgulara yer verilmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmında elde edilen tablolama becerileri ile ilgili niceliksel verileri analiz etmek SPSS 17.0 programı kullanılmıştır. Sınıflama düzeyinde ölçme içeren kavramlardan; “Cinsiyet” (Kadın = 1, Erkek = 2), “Mezun olduğunuz lisans programınız” sorusu (Büro Yönetimi Öğretmenliği = 1, İktisadi ve İdari Programlar = 2, Eğitim Fakültesi Programları = 3, Diğer = 4) ve “Bilgisayar ile ilgili yeni öğrenmeleri heyecan verici bulurum.” sorusu (Kesinlikle Katılmıyorum = 1, Katılmıyorum = 2, Fikrim Yok = 3, Katılıyorum = 4, Kesinlikle Katılıyorum = 5) olarak kodlanarak analiz edilmiştir. Bu değerler, verileri kategorilere ayırmada kullanılmış olup niceliksel anlam taşımazlar.

Betimleyici İstatistikler

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmaya katılan Öğretim elemanlarının demografik özelliklerinin ortaya konulması, amacıyla betimleyici istatistiklerden, mutlak ve nispi frekanslardan yararlanılmıştır.

Tablo 2. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	47	47
Erkek	53	53

Tablo 2.'de araştırmaya katılan büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının demografik özelliklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Buna göre Öğretim elemanlarının %47'sini kadınlar ve %53'ünü erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Alan Durumlarına Göre Dağılımı

	Frekans (fi)	Yüzde (%)
Mezun Olunan Lisans Programı		
Büro Yönetimi Öğretmenliği	30	30
İktisadi ve İdari Programlar	45	45
Eğitim Fakültesi Programları	8	8
Diğer	17	17
Mezun Olunan Yüksek Lisans Programı		
Büro Yönetimi Eğitimi	21	21
İktisadi ve İdari Programlar	51	51
Eğitim Bilimleri Programları	5	5
Diğer	23	23

Tablo 3.'te araştırmaya katılan büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının alan özelliklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Öğretim elemanlarının alan durumları incelendiğinde, İktisadi ve idari lisans programı mezunlarının %45 ile çoğunluğu oluşturulduğu görülmüştür. Öğretim elemanlarının %30'unun büro yönetimi öğretmenliği, %8'inin eğitim fakültesi programları ve %17'sinin diğer fakülte programlarından mezun olduğu görülmüştür. Yine yüksek lisans programlarında, iktisadi

ve idari programların %51 ile çoğunluğu oluşturduğu, büro yönetimi eğitiminin ise %21 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür.

Tablo 4. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Değerlendirilmesi

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort.	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Bilgisayar ile ilgili olan yeni öğrenmeleri heyecan verici bulurum	2	2,0	4	4,0	7	7	54	54,0	30	30,0	4,09	0,842
Bilgisayar ile ilgili yeni bilgiler öğrenmeyi severim.	1	1,0	2	2,0	6	6,0	55	55,0	36	36,0	4,23	0,736
Çevremdeki insanlarla bilgisayar ve teknoloji ile ilgili sohbet etmeyi severim.	4	4,0	20	20,0	10	10,0	43	43,0	23	23,0	3,61	1,162
Bilgisayarın işlemlerini nasıl gerçekleştirdiğini bilmeyi eğlenceli bulurum.	4	4,0	16	16,0	9	9,0	52	52,0	19	19,0	3,66	1,084
Eğer sınıf ortamında bilgisayar ile ilgili çözülememiş bir sorun ile karşılaşsam, sorunu çözüne kadar o sorun ile ilgili olarak düşünmeye başlarım.	3	3,0	26	26,0	13	13,0	40	40,0	18	18,0	3,44	1,148
Bilgisayar ile ilgili herhangi bir problemi çözmeyle ilgili çekici bulurum.	3	3,0	23	23,0	15	15,0	43	43,0	16	16,0	3,46	1,104
Bilgisayar da oluşan sorunu hemen çözülmezsem, problemi çözüne kadar o probleme bağlı kalırım.	4	4,0	31	31,0	24	24,0	32	32,0	9	9,0	3,11	1,072
Bilgisayar kullandığıma düşünürken bile bu düşünceden rahatsız olurum.	35	35,0	40	40,0	13	13,0	10	10,0	2	2,0	2,04	1,033

Tablo 4. (Devam)

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort .	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Bilgisayar kullandığımda kendimi gergin ve rahatsız hissedirim.	45	45,0	39	39,0	8	8,0	3	3,0	5	5,0	1,84	1,041
Bilgisayarlar beni korkutur.	64	64,0	25	25,0	4	4,0	2	2,0	5	5,0	1,59	1,025
E-mail kullanmanın öğrenme faaliyetlerinin iyileştirilmesine olanak sağladığını düşünürüm	2	2,0	6	6,0	16	16,0	54	54,0	22	22,0	3,88	0,890
E-mail kullanmak öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşünürüm	1	1,0	11	11,0	11	11,0	55	55,0	22	22,0	3,86	0,921
E-mail kullanmanın motivasyonu arttırdığını düşünürüm.	1	1,0	18	18,0	19	19,0	47	47,0	15	15,0	3,57	0,987
E-mail kullanmanın sınıfın ilgisini çektiğini düşünürüm.	3	3,0	19	19,0	22	22,0	45	45,0	11	11,0	3,42	1,016
Bilgisayarlar toplumu makineleştirmekte ve onları bir sayı gibi işlediğini düşünürüm.	10	10,0	34	34,0	21	21,0	25	25,0	10	10,0	2,91	1,181
Yaşadığım şehirde bilgisayarın çok yaygın olarak kullanıldığını gözlemlemekteyim.	4	4,0	4	4,0	10	10,0	53	53,0	29	29,0	3,99	0,958
Bilgisayarlar insanları normal sosyal hayatlarından izole etmektedir.	1	1,0	17	17,0	7	7,0	53	53,0	22	22,0	3,78	1,01
Bilgisayarların hayatımızı kontrol etme potansiyeline sahip olduklarını düşünürüm.	9	9,0	24	24,0	11	11,0	45	45,0	11	11,0	3,25	1,200

Tablo 4. (Devam)

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort.	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Bilgisayar ile çalıştığım zaman kendimi çevremde ki insanlardan soyutlanmış hissederim.	3	3,0	34	34,0	11	11,0	40	40,0	12	12,0	3,24	1,138
Bilgisayarlar, öğrenmeye yardımcı düşünürüm.	1	1,0	4	4,0	5	5,0	59	59,0	31	31,0	4,15	0,770
Bilgisayarlar, eğitim ve çalışma hayatı için gerekli bir araç olduğunu düşünürüm.	1	1,0	1	1,0	1	1,0	34	34,0	63	63,0	4,57	0,670
Bilgisayarlar, öğretimin gerçekleştiği hemen hemen her yerde mevcuttur.	2	2,0	3	3,0	6	6,0	46	46,0	43	43,0	4,25	0,857
Bilgisayarlar, eğitimin gelişimdeki en büyük yardımcısıdır	0	0,0	4	4,0	9	9,0	62	62,0	25	25,0	4,08	0,706

Tablo 4.'te büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarının,

- Bilgisayar ile ilgili olan yeni öğrenmeleri heyecan verici bulurum.
- Bilgisayar ile ilgili yeni bilgiler öğrenmeyi severim.
- Çevremdeki insanlarla bilgisayar ve teknoloji ile ilgili sohbet etmeyi severim.
- Bilgisayarın işlemlerini nasıl gerçekleştirdiğini bilmeyi eğlenceli bulurum.
- Eğer sınıf ortamında bilgisayar ile ilgili çözülmemiş bir sorun ile karşılaşırsam, sorunu çözene kadar o sorun ile ilgili olarak düşünmeye başlarım.
- Bilgisayar ile ilgili herhangi bir problemi çözmeyi ilgi çekici bulurum.
- Bilgisayarda oluşan sorunu hemen çözmezsem, sorunu çözene kadar o probleme bağlı kalırım.

- E-mail kullanmanın öğrenme faaliyetlerinin iyileştirilmesine olanak sağladığını düşünürüm.
- E-mail kullanmak öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşünürüm.
- E-mail kullanmanın motivasyonu arttırdığını düşünürüm.
- E-mail kullanmanın sınıfın ilgisini çektiğini düşünürüm.
- Yaşadığım şehirde bilgisayarın çok yaygın olarak kullanıldığını gözlemlemekteyim.
- Bilgisayarlar, insanları normal sosyal hayatlarından izole etmektedir.
- Bilgisayarların hayatımızı kontrol etme potansiyeline sahip olduklarını düşünürüm.
- Bilgisayar ile çalıştığım zaman kendimi çevremdeki insanlardan soyutlanmış hissedirim.
- Bilgisayarların öğrenmeye yardımcı olduğunu düşünürüm.
- Bilgisayarların eğitim ve çalışma hayatı için gerekli bir araç olduğunu düşünürüm.
- Bilgisayarlar, öğrenmenin gerçekleştiği hemen hemen her yerde mevcuttur.
- Bilgisayarlar, eğitimin gelişimdeki en büyük yardımcısıdır.

şeklinde verilmiş olan ifadeler hakkında olumlu tutum içerisinde bulundukları belirlenmiştir.

Fakat öğretim elemanlarının,

- Bilgisayar kullandığımı düşünürken bile bu düşünceden rahatsız olurum.
- Bilgisayar kullandığımda kendimi gergin ve rahatsız hissedirim.
- Bilgisayarlar beni korkutur.
- Bilgisayarların toplumu makineleştirdiğini ve onları bir sayı gibi işlediğini düşünürüm.

şeklinde vermiş olan ifadeler hakkında ise daha olumsuz bir tutum içerisinde bulundukları belirlenmiştir.

Tablo 5. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgisayar Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı

Bilgisayarlar Beni:													
	1		2		3		4		5		Ort.	Std. Sapma	
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%			
Rahatlatır X Bunaltır	15	15,0	28	28,0	28	28,0	20	20,0	9	9,0	2,80	1,198	
Heyecanlandırır X Sıkır	12	12,0	28	28,0	29	29,0	24	24,0	7	7,0	2,86	1,286	
İlgimi Çeker X İlgi Dağıtır	21	21,0	34	34,0	19	19,0	13	13,0	13	13,0	2,63	1,307	
Mutlu Eder X Mutsuz Eder	8	8,0	31	31,0	34	34,0	18	18,0	9	9,0	2,89	1,081	

Tablo 5.'te büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgisayar kullanımına (teknoloji kabulüne) olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarına bilgisayar kullanımına yönelik sorular, dört başlık altında sıralanmış bu dört başlıkta beş derecelendirmeye ayrılmıştır. İlk dereceler olumlu olan tutumu en yüksek düzeyde vurgularken beşinci dereceler tutumu en yüksek düzey ile olumsuz olarak göstermektedir. Öğretim elemanlarının bilgisayar kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, bilgisayar kullanımının onları büyük çoğunlukla rahatlattığı (%48), heyecandırıldığı (%40) ve ilgilerini çektiği (%55) görülmüştür fakat bilgisayar kullanımının kendilerini mutlu ya da mutsuz etme açısından bir karara varamadıklarından dolayı herhangi bir fikir yürütmedikleri (%34) görülmüştür.

Tablo 6. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının E-Mail Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı

Bana Göre E-Mail:													
	1		2		3		4		5		Ort.	Std. Sapma	
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%			
Heyecanlandırır X Sıkır	13	13,0	34	34,0	30	30,0	17	17,0	6	6,0	2,59	1,088	
Zevklidir X Zevkli Değildir	20	20,0	34	34,0	25	25,0	13	13,0	8	8,0	2,55	1,183	
Etkileyicidir X Etkileyici Değildir	15	15,0	29	29,0	35	35,0	14	14,0	7	7,0	2,69	1,107	

Tablo 6.'da büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının e-mail Kullanımına (Teknoloji Kabulüne) olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarına e-mail kullanımına yönelik sorular, üç başlık altında sıralanmış bu üç başlıkta beş derecelendirmeye ayrılmıştır. İlk dereceler olumlu olan tutumu en yüksek düzeyde vurgularken beşinci dereceler tutumu en yüksek düzey ile olumsuz olarak göstermektedir. Öğretim elemanlarının e-mail kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, e-mail kullanmayı büyük çoğunluğun heyecan verici (%47), zevkli (%55) ve etkileyici (%45) buldukları belirlenmiştir.

Tablo 7. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Multi Medya Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı

Bana Göre Multi Medya:												
	1		2		3		4		5		Ort.	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Heyecanlandırır X Sıkır	25	25,0	28	28,0	23	23,0	16	16,0	8	8,0	2,54	1,250
Zevklidir X Zevkli Değildir	30	30,0	25	25,0	27	27,0	12	12,0	6	6,0	2,39	1,205
Etkileyicidir X Etkileyici Değildir	28	28,0	27	27,0	21	21,0	17	17,0	7	7,0	2,48	1,259

Tablo 7.'de büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının multi medya kullanımına (Teknoloji Kabulüne) olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarına multi medya kullanımına yönelik sorular, üç başlık altında sıralanmış bu üç başlıkta beş derecelendirmeye ayrılmıştır. İlk dereceler olumlu olan tutumu en yüksek düzeyde vurgularken beşinci dereceler tutumu en yüksek düzey ile olumsuz olarak göstermektedir. Öğretim elemanlarının multi medya kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, multi medya kullanmayı ve görüntülemeyi büyük çoğunluğun heyecan verici (%58), zevkli (%55) ve etkileyici (%55) buldukları belirlenmiştir.

Tablo 8. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Dünya Çapında Web Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı

Bana Göre Dünya Çapında Web:												
	1		2		3		4		5		Ort.	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Heyecanlandırır X Sıkır	37	37,0	28	28,0	17	17,0	7	7,0	11	11,0	2,27	1,259
Zevklidir X Zevkli Değildir	36	36,0	26	26,0	20	20,0	8	8,0	10	10,0	2,30	1,306
Etkileyicidir X Etkileyici Değildir	35	35,0	32	32,0	14	14,0	7	7,0	12	12,0	2,29	1,335

Tablo 8.'de büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının Dünya Çapında Web Kullanımına (Teknoloji Kabulüne) olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarına dünya çapında web kullanımına yönelik sorular, üç başlık altında sıralanmış bu üç başlıkta beş derecelendirmeye ayrılmıştır. İlk dereceler olumlu olan tutumu en yüksek düzeyde vurgularken beşinci dereceler tutumu en yüksek düzey ile olumsuz olarak göstermektedir. Öğretim elemanlarının dünya çapında web kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, dünya çapında web kullanmayı büyük çoğunluğun heyecan verici (%65), zevkli (%62) ve etkileyici (%67) buldukları belirlenmiştir.

Tablo 9. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Profesyonel Hayatında Kullanımına Olan Tutumlarının Dağılımı

Bana Göre Profesyonel Hayatımda Bilgisayar:												
	1		2		3		4		5		Ort.	Std. Sapma
	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%	fi	%		
Heyecanlandırır X Sıkır	20	20,0	39	39,0	23	23,0	11	11,0	7	7,0	2,46	1,408
Zevklidir X Zevkli Değildir	26	26,0	38	38,0	17	17,0	6	6,0	13	13,0	2,42	1,296
Etkileyicidir X Etkileyici Değildir	31	31,0	33	33,0	17	17,0	7	7,0	12	12,0	2,36	1,314

Tablo 9.'da büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının profesyonel hayatlarında bilgisayar kullanımına (teknoloji kabulüne) olan tutumlarına ilişkin dağılım sunulmuştur. Öğretim elemanlarına profesyonel hayatlarında bilgisayar kullanımına yönelik sorular, üç başlık altında sıralanmış bu üç başlıkta beş derecelendirmeye ayrılmıştır. İlk dereceler olumlu olan tutumu en yüksek düzeyde vurgularken beşinci dereceler tutumu en yüksek düzey ile olumsuz olarak göstermektedir. Öğretim elemanlarının profesyonel hayatlarında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, dünya çapında web kullanmayı büyük çoğunluğun heyecan verici (%59), zevkli (%62) ve etkileyici (%64) buldukları belirlenmiştir.

Hipotez İstatistikleri

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amaç bölümünde ortaya koyulmuş olan hipotezlere (alt amaçlara) ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

H₁: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 10. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumlarının Lisans Alanlarına Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	F	sd1 - sd2	Önem Düzeyi (p)
Büro Yönetimi Öğretmenliği	30	80	8,339	6,42	3 - 96	0,590
İktisadi ve İdari Programlar	45	79	7,459			
Eğitim Fakültesi Programları	8	83	12,141			
Diğer	17	80	9,229			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının lisans alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA F-Testi) uygulanmıştır. Varyans

analizinin ön koşullarından birisi olan, her bir grubun normal dağılım sergileyen (homojen) bir yığından rasgele seçilmiş örnekler olup olmadığı araştırılmış ve verilerin tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) için uygun olduğuna karar verilmiştir. Analiz sonucunda bulgular Tablo 10 ile verilmiştir. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının, lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

H₂: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan İlgi Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 11. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan İlgi Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	T	sd	Önem Düzeyi (p)
Kadın	47	24,063	5,001	2,880	98	0,005
Erkek	53	26,962	5,041			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla t testi (Independent Sample T Test) yapılmıştır. Bağımsız iki değişkenin t testinde ortalamaların birbirinden farkı incelenirken, iki değişkenin varyanslarının Levene testi sonucuna göre homejen ($p = 0,909$) olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Bu duruma göre analiz sonucunda bulgular Tablo 11 ile verilmiştir. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının, cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan ilgi düzeylerinin erkeklerde daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

H₃: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Rahatlık Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 12. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Rahatlık Düzeylerine Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	T	sd	Önem Düzeyi (p)
Kadın	47	5,469	2,561	0,007	98	0,995
Erkek	53	26,962	5,041			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan rahatlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla t testi (Independent Sample T Test) yapılmıştır. Bağımsız iki değişkenin t testinde ortalamaların birbirinden farkı incelenirken, iki değişkenin varyanslarının Levene testi sonucuna göre homejen ($p = 0,996$) olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Bu duruma göre analiz sonucunda bulgular Tablo 12 ile verilmiştir. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan rahatlık düzeylerinin, cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

H₄: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Endişe Düzeylerinin” değerlendirildiği ifadelere ilişkin görüşleri yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 13.Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Endişe Düzeylerinin Yüksek Lisans Alanlarına Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	F	sd1 - sd2	Önem Düzeyi (p)
Büro Yönetimi Eğitimi	21	17,66	4,016	0,78	3 - 96	0,514
İktisadi ve İdari Programlar	51	17,39	3,538			
Eğitim Bilimleri Programları	5	17,60	4,393			
Diğer	23	16,13	4,082			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının lisans alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA F-Testi) uygulanmıştır. Varyans analizinin ön koşullarından birisi olan, her bir grubun normal dağılım sergileyen (homojen) bir yığından rasgele seçilmiş örnekler olup olmadığı araştırılmış ve verilerin tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) için uygun olduğuna karar verilmiştir. Analiz sonucunda bulgular Tablo 13 ile verilmiştir. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan endişe düzeylerinin, lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

H₅: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerinin Eğitime Olan Faydasının” değerlendirildiği ifadelere ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 14. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerinin Eğitime Olan Faydasının Lisans Alanlarına Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	F	sd1 - sd2	Önem Düzeyi (p)
Büro Yönetimi Öğretmenliği	30	16,50	3,126	1,186	3 - 96	0,319
İktisadi ve İdari Programlar	45	17,51	1,890			
Eğitim Fakültesi Programları	8	17,00	2,138			
Diğer	17	16,82	1,845			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının lisans alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA F-Testi) uygulanmıştır. Varyans analizinin ön koşullarından birisi olan, her bir grubun normal dağılım sergileyen (homojen) bir yığından rasgele seçilmiş örnekler olup olmadığı araştırılmış ve verilerin tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) için uygun olduğuna karar verilmiştir. Analiz sonucunda bulgular Tablo 14 ile verilmiştir. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerinin eğitime olan faydası görüşü, lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

H₆: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Algılarının” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 15. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Algılarının Lisans Alanlarına Göre Durumu

	Grup İstatistikleri			Test İstatistikleri		
	n	Ortalama	Std. Sapma	F	sd1 - sd2	Önem Düzeyi (p)
Büro Yönetimi Öğretmenliği	30	16,50	3,126	1,186	3 - 96	0,319
İktisadi ve İdari Programlar	45	17,51	1,890			
Eğitim Fakültesi Programları	8	17,00	2,138			
Diğer	17	16,82	1,845			

Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan algılarının lisans alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA F-Testi) uygulanmıştır. Varyans analizinin ön koşullarından birisi olan, her bir grubun normal dağılım sergileyen (homojen) bir yığından rasgele seçilmiş örnekler olup olmadığı araştırılmış ve verilerin tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) için uygun olduğuna karar verilmiştir. Analiz sonucunda bulgular Tablo 15 ile verilmiştir. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan algılarının, lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

H₇: “Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojileri Kullanımlarının ve Kabulünün ” değerlendirildiği ifadelerle ilişkin görüşleri lisans ve yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 16. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojileri Kullanımlarının ve Kabulünün Lisans ve Yüksek Lisans Alanlarına Göre Dağılımı

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Önem Düzeyi (p)
Lisans	17,754	3	5,918	0,332	0,802
Yüksek Lisans	27,177	3	9,059	0,508	0,678
Lisans * Yüksek Lisans	32,652	4	8,163	0,458	0,766
Hata	1586,036	89	17,821		
Toplam	14246,000	100			

büro yönetimi ve yönetici asistanlığı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının bilgi teknolojileri kullanımlarının ve kabulünün lisans ve yüksek lisans alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla çift yönlü varyans analizi (Univariate ANOVA F-Testi) uygulanmıştır. Analiz sonucunda bulgular Tablo 16 ile verilmiştir. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojileri kullanım ve kabulünün, tek başına lisans alanına ve yine tek başına yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermediği, bunun sonucunda da Öğretim elemanlarının alanlarına göre de farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın bulgular kısmında elde edilmiş olan bilgilerden yola çıkılarak geliştirilmiş olan sonuç ve önerilere verilmiştir.

Sonuçlar

- Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının demografik özelliklerine ilişkin bulgular incelendiğinde % 53 ile büyük çoğunluğun erkek olduğu, kalan % 47'lik kısmın ise kadınlar tarafından oluşturulduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının mezun oldukları lisans programına ilişkin bulgular incelendiğinde % 45 ile büyük çoğunluğun iktisadi ve idari programlardan mezun olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının mezun oldukları yüksek lisans programlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 51 ile büyük çoğunluğun iktisadi ve idari programlardan mezun olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının büro yönetimi alanında uygulamalı ve teorik olarak ders verdikleri halde, büro yönetimi öğretmenliği ya da büro yönetimi eğitimi bölümünden mezun olanların azınlığı oluşturduğu tespit edilmiştir.

- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojilerine Olan Tutumları ve Yeterlilik Düzeylerine bağlı kalınarak görüşlerinin alındığı bölümdeki bulgulara bakıldığında;
 - Bilgisayar ile ilgili olan yeni öğrenmeleri heyecan verici buldukları,
 - Bilgisayar ile ilgili yeni bilgileri öğrenmeyi sevdikleri,
 - Çevrelerindeki insanlarla bilgisayar ve teknoloji ile ilgili sohbet etmeyi sevdikleri,
 - Bilgisayarın işlemlerini nasıl gerçekleştiğini bilmeyi eğlenceli buldukları,
 - Eğer sınıf ortamında bilgisayar ile ilgili çözülmemiş bir sorun ile karşılaşırlarsa, sorunu çözene kadar o sorun ile ilgili olarak düşünmeye başladıkları,
 - Bilgisayar ile ilgili herhangi bir problemi çözmeyi ilgi çekici buldukları,
 - Bilgisayarda oluşan sorunu hemen çözmezlerse, sorunu çözene kadar o probleme bağlı kaldıkları,
 - E-mail kullanmanın öğrenme faaliyetlerinin iyileştirilmesine olanak sağladığını düşündükleri,
 - E-mail kullanmak öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşündükleri,
 - E-mail kullanmanın motivasyonu arttırdığını düşündükleri,
 - E-mail kullanmanın sınıfın ilgisini çektiğini düşündükleri,
 - Yaşadıkları şehirde bilgisayarın çok yaygın olarak kullanıldığını gözlemledikleri,
 - Bilgisayarlar, insanları normal sosyal hayatlarından izole ettiğini düşündükleri,
 - Bilgisayarların hayatımızı kontrol etme potansiyeline sahip olduklarını düşündükleri,
 - Bilgisayar ile çalıştığım zaman kendilerini çevrelerindeki insanlardan soyutlanmış hissettikleri,
 - Bilgisayarların öğrenmelerine yardımcı olduğunu düşündükleri,
 - Bilgisayarların eğitim ve çalışma hayatı için gerekli bir araç olduğunu düşündükleri,
 - Bilgisayarlar, öğrenmenin gerçekleştiği hemen hemen her yerde mevcuttur olduğu,
 - Bilgisayarlar, eğitimin gelişimdeki en büyük yardımcı araç olduğu,

- Bilgisayar kullandıklarını düşünürken bile bu düşünceden rahatsız olmadıklarını,
 - Bilgisayar kullandıklarında kendilerini gergin ve rahatsız hissetmediklerini,
 - Bilgisayarlar kendilerini korkutmadığı,
 - Bilgisayarların toplumu makineleştirmedeğini ve onları bir sayı gibi işlemediklerini düşündükleri, tutumları tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgisayar kullanımına olan tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 55 ile büyük çoğunluğun ilgisini çektiği aynı zamanda da bilgisayar kullanmanın kendilerini rahatlattığı ve heyecanlandığı görülmüştür. % 34 lük bir kısmın ise bu tutumlar arasında karar veremedikleri ve tutumlarını beyan etmedikleri tespit edilmiştir.
 - Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının e-mail kullanımına olan tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 47 ile büyük çoğunluğun zevkli olarak nitelendirdiği, aynı zaman da heyecan verici ve etkileyici buldukları tespit edilmiştir.
 - Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının multi medya kullanımına olan tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 58 ile büyük çoğunluğun heyecan verici bulduğu, aynı zaman da zevkli ve etkileyici buldukları tespit edilmiştir.
 - Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının dünya çapında web kullanımına olan tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 65 ile büyük çoğunluğun heyecan verici bulduğu, aynı zaman da zevkli ve etkileyici buldukları tespit edilmiştir.
 - Araştırmaya katılan Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının profesyonel hayatlarında bilgisayar kullanımına olan tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde % 64 ile büyük çoğunluğun etkileyici bulduğu, aynı zaman da heyecan verici ve zevkli buldukları tespit edilmiştir.

- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan tutumlarının lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan ilgi düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının bilgi teknolojilerine olan ilgi düzeylerinin erkeklerde daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan rahatlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan endişe düzeylerinin yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerinin eğitime olan faydasının lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan algılarının lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojileri kullanım düzeylerinin ve kabulünün lisans ve yüksek lisans alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının bilgi teknolojilerine olan yeterlilik düzeylerinin ve tutumlarının Öğretim elemanlarının alanlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının teknoloji kabulüne karşı çıkmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın bulgular ve sonuçlar kısmında elde edilmiş olan bilgilerden yola çıkılarak geliştirilmiş olan önerilere verilmiştir.

- Örneklem büyüklüğü katılımın sağlanmasıyla artırılabilir.
- Çalışma sadece Büro Yönetimi Öğretmenliği lisans mezunları ya da Büro Yönetimi Eğitimi yüksek lisans mezunları arasında yapılabilir.
- Örneklem seçilirken aynı sayıda kadın ve erkek seçilerek cinsiyet eşitlenmesi sağlanabilir.
- Bilgi teknolojileri günümüzde Öğretim elemanlarının gelişimini etkileyen en önemli unsurlardan birisidir. Bu nedenle kurum içerisinde bilgi teknolojilerinin yeterlilik düzeylerini arttıracak çalışmalar (projeler, eğitimler vs.) yapılabilir.
- Bilgi teknolojileri yeterlilik düzeylerine göre gruplara ayrılabilir. Ayrılan gruplara yeterliliklerine uygun olarak eğitimler verilebilir.
- Eğitim öncesi ve eğitim sonrası yeterlilik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yeni bir çalışma yapılabilir.
- Çalışma farklı istatistiksel yöntemler kullanılarak tekrar incelenebilir.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim elemanlarını olumsuz yönde etkileyen öğeler üzerinde yeni bir araştırma yapılabilir.
- Demografik özellikler artırılarak gerek bilgi teknolojilerine olan tutum gerekse teknoloji kabulünü olan tutum detaylı olarak incelenebilir.
- Her ilden eşit örneklem seçilerek çalışma tekrarlatılabilir.
- Alanı Büro Yönetimi Öğretmenliği ya da Büro Yönetimi Eğitimi olmadığı halde bu işi yapmakta olan öğretim elemanlarından programda yaşadıkları sorunlarla ilgili yeni bir çalışma yapılabilir.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının mesleki yeterlilik düzeylerini belirlemek adına yeni bir çalışma yapılabilir.
- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının derslerde kullandıkları bilgi teknolojilerine ait materyallerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin bir çalışma yapılabilir.

- Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının derslerde kullandıkları bilgi teknolojilerine ait materyallerde karşılaştıkları sorunların nasıl çözümlenebileceği ile ilgili bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2009). The influence of attitudes on behavior, Albarracin, D., Johnson, B.T., & Zanna, M. P. (Ed.), *The Handbook of Attitudes* içinde, 173-221.
- Altınbaşak O. & Altınbaşak A. (2006). *Bilgi ve iletişim teknolojisi*. İstanbul: Atlas.
- Altınöz, M. (2006). *Günümüz iş ortamında sekreterlik*. Ankara: Nobel.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktar, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya.
- Akbaba, D. (2013). *Büro yönetimi öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş, S. (2007). *Teknoloji kabul modeli ile muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Anderson, R., & Williams, R. (2012). Texas agricultural science teachers' attitudes towards information technology. *Journal of Career and Technical Education*, 27(2), 57-68.
- Arkonaç, S.A. (2008), *Sosyal psikolojide insanları anlamak deneysel ve eleştirel yaklaşımlar*. İstanbul: Nobel.
- Arslanoğlu, İ. Sosyal bilimlerde metod ve araştırma teknikleri. (2004). 20 Ocak 2015 tarihinde <http://www.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc> sayfasından erişilmiştir.
- Bağlıbel, M., Samancıoğlu, M.,& Summak, S. M. (2010). Okul yöneticileri tarafından e-okul uygulamasının genişletilmiş teknoloji kabul modeline göre değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (7), 331 – 348.

- Bahşı, D. (2002). *Türkiye’de büro yönetiminde sekreterliğin önemi ve sekreterlik eğitimine ilişkin bir model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Başgöze, P. (2010), *Teknoloji kabul modelinin teknolojik yatkınlık ve marka kredibilitesi değişkenleri eklenerek genişletilmesi: satın alma eğilimine uyarlanması*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baykul, Y. (2000). *İstatistiksel metodlar ve uygulamalar*. Ankara: Anı.
- Bektaş, H., & Akman, S. (2013). Yükseköğretimde hizmet kalitesi ölçeği: güvenilirlik ve geçerlilik. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri Ve İstatistik Dergisi*, 18. 116-133.
- Bir, A.A. (Ed.). (1999). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri*. Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research first edition*. ABD: Guilford Press.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). *İki faktörlü varyans analizi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 1, 30-37.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Charles, B., & Irene, P. (1963). *Office management*. Boston: Allyn and Bacon.
- Chau, P. Y. K., & Hu, P. J. H. (2001). Information technology acceptance by individual professionals: a model comparison approach. *Decision Sciences*, 32(4), 699–719.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, Trabzon: Üç Yol Yayınları.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: spss ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem.
- Davenport, H. T., & Prusak, L. (2001), *İş dünyasında bilgi yönetimi – kuruluşlar ellerindeki bilgiyi nasıl yönetirler*. İstanbul: Rota.
- Davis, F.D., Bagozzi R., & Warshaw P. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.

- Davis, F. D. (1989), Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology, *MIS Quarterly*, 13 (3), 319-340.
- Davis, F.D. (1993), User acceptance of information technology: system characteristic, user perceptions and behavioral impacts. *International Journal of Man-Machine Studies*, 38, 475-487.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (Ed.). (2008). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2011). *Sosyal bilimlerde SPSS' le veri analizi*. İstanbul: Beta.
- Edmunds, R., Thorpe, M., & Conole, G. (2012). Students attitude towards and use of ICT in course, study, work and social activity: a technology acceptance model approach. *British Journal of Educational Technology*, 43(1), 71-84.
- Ekin, N. (2001). Küreselleşmenin iki yüzü: istenmeyen kaçak göçmenler - davetli bilgi işçileri. *Tühis Dergisi*, 17(2), 12-20.
- Ergişi, K. (2005). *Bilgi teknolojilerinin okulda etkin kullanımı ile ilgili okul yöneticilerinin teknolojik yeterliklerinin belirlenmesi: Kırıkkale İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Eryılmaz, S. (2001). *Bilgisayar I ders kitabı*. Ankara: Nobel.
- Eryılmaz, S. (2009). *Web ortamında öge gösterim kuramına göre tasarlanan kavram öğretiminin, öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eryılmaz, S. (2011). *Web ortamında öge gösterim kuramına göre tasarlanan kavram öğretiminin uygulaması: programlamada dizi kavramının öğretimi*. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 20.
- Eryılmaz, S. (2013). A Mobile-based instruction application: the effect of mobile-based concept instruction on academic achievement, retention and attitudes of students. *The International Institute for Science, Journal of Education and Practice*, 4(17), 205-217.

- Esen, D. (2007). *Meslek yüksekokullarının büro yönetimi ve sekreterlik programlarında bilgi teknolojilerinin kullanım düzeylerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ferguson, G. A. (1981). *Statistical analysis in psychology and education*. New York: McGraw Hill Book Company.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd Ed.) London: Sage Publications.
- Gazi Üniversitesi, Lisansüstü tez ve tez önerisi yazım kılavuzu. (2014). 12 Mayıs tarihinde <http://egtbil.gazi.edu.tr/posts/view/title/yeni-tez-onerisi-yazim-kilavuzu%21-100055> sayfasından erişilmiştir.
- Gürol, A. (2008). *Teknik öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin niyetlerini belirlemek amacıyla teknoloji kabul modelini uygulamak*. 8th international educational technology conference'ta sunulmuş bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Göral, R. (2003). *Büro yönetimi ve iletişim teknikleri*. Ankara: Mikro.
- İbicioğlu, H., & Doğan, H. (2006). *İşletmelerde örtülü bilgi ve önemi*. Bursa: Ekin.
- İslam, Y. (2006). *Dosyalama ve arşivleme teknikleri*. Ankara: Seçkin.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil.
- Karademir, Ö., & Karakulle, İ. (2010). Bilgi toplumunda sekreterlik mesleğine genel bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 207 – 221.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, M. F. (2013). Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 175-193.
- Kayrı, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (post – hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik yeniliklerin yayılmasını ve benimsenmesini arttıran etmenler, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 209-222.

- Kiper, A. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin bilgi teknolojilerini derslerde kullanım durumları ve bilgi teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimler hakkındaki görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Knezewich, S.J., & Eye, G. G. (1970). *Instructional technology and the school administrator*. U.S.A : American Association of School Administrator.
- Koç, H., & Topaloğlu, M. (2010). *Yönetim bilimi*. Ankara: Seçkin.
- Koçel, T. (2012). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta.
- Masrom, M. (2007). *Technology acceptance Model and e-learning*. *International Conference on Education* sunulmuş bildiri, Sultan Hassanah Bolkih Institute of Education University Brunei Darussalau, Malaysia.
- Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Sekreterlik Hizmetleri. (2011). 12 Nisan 2015 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sekreterlik%20Hizmetleri.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Miller, I., & Miller, M. (2007). *Matematiksel istatistik* (Ü. Şenesen, Çev.). İstanbul: Literatür.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Büro yönetimi modelleri. (2011). 20 Ocak tarihinde http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/B%C3%BCro%20Y%C3%B6netimi%20Modelleri.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Mustafa Otrar, İstatistik. (2015). 20 Nisan 2015 tarihinde <http://mustafaotrar.net/istatistik/bagimsiz-iliskisiz-gruplar-t-testi/> sayfasından erişilmiştir.
- Oğuzhan Kıvrak, T - Testi. (2015). 31 Mart 2015 tarihinde <http://www.oguzhankivrak.com/2012/05/t-testi/> sayfasından erişilmiştir.
- Orhunbilge, N. (1997). *Örnekleme yöntemleri ve hipotez testleri*. İstanbul: Avcıol.
- Önal, S., & Kök, D. (2002). *İşletmelerde bilginin stratejik boyutu: kahramanmaraş tekstil işletmelerinde muhasebe departmanlarının stratejik karar sürecinde etkinliğinin araştırılması*. 10.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Antalya.

- Salman, Ş. (2013). *Fatih projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algıları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Segars, A. H., & Grover, V. (1993). Re-examining perceived ease of use and usefulness: a confirmatory factor analysis. *MIS Quarterly*, 17(4), 517–525.
- Serper, Ö. (1996). *Uygulamalı istatistik II*. İstanbul: Filiz.
- Shattuck, D., Corbell, K., Osbourne, J., Knezek, G., Rhonda, C., & Grable, L. (2011). Measuring teacher attitude towards instructional technology: A confirmatory factor analysis of the Tac and TAT. *Computers in the school*, 28, 291-315.
- Shaunessy, E. (2007). Attitude towards information technology of teachers of the gifted. *Gifted Child Quarterly*, 51(2), 119-135,
- Solak, M. (2012). *Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına karşı tutumlarının teknoloji kabul modeline göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sökmen, A. (2010). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Detay.
- Stenmark, D., (2002). *Information vs. knowledge: the role of intranets in knowledge management*. 35th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS)'nda sunulmuş bildiri, Hawai.
- Sur, D. (2012). *Meslek liselerinin büro yönetimi ve sekreterlik programlarına görev yapan öğretmenlerin eğitim teknolojileri kullanma düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Szajna, B. (1996). Empirical evaluation of the revised technology acceptance model, *Management Science*, 42(1), 85–93.
- Şimşek, A., Özdemir, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y., & Yıldırım, Y. (2007). *Türkiye'deki eğitim teknolojileri araştırmalarında güncel eğilimler*. Uluslararası Bilgi ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Tanya, Q. M., & Liu, L. (2004). The technology acceptance model: a metaanalysis of empirical findings. *Journal Of Organizational & End User Computing*, 16(1), 59–72.
- Tekeli İ., & Özoğlu S. Ç. (2005). *Bilgi toplumuna geçiş: sorunsallar / görüşler, yorumlar / eleştiriler ve tartışmalar*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Tekin, N. V. (2009). *SPSS uygulamalı istatistik teknikleri*. Ankara: Seçkin.
- Tengilimoğlu, D., & Tutar, H. (2003). *Çağdaş büro yönetimi, büro yönetiminde güncel konular ve yaklaşımlar*. Ankara: Gazi.
- Tengilimoğlu, D., & Coşan, P. (2004). *Yönetici asistanlığı*. Ankara: Asil.
- Tengilimoğlu, D., & Köksal, A. (2009). *Tıp sekreterliği*. Ankara: Seçkin.
- Tıngay, O., & Güllüoğlu, S. (2011). Informatic education in different disciplines at university level case study:a survey of student attitude towards information Technologies. (*The Turkish Online Journal Of Educational Technology (Tojet)*), 10(4), 221-229.
- Toruş, K. (2010). *Bilişim teknoloji formatör öğretmenlerinin bilişim teknoloji karşılaştıkları sorunları yönetebilme becerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Turan, B. (2011). *Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi ve sınıf öğretmenleri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bilecik.
- Turan, A.H., & Özgen F.B., (2009), Türkiye'de e-beyanname sisteminin benimsenmesi: geliştirilmiş teknoloji kabul modeli ile ampirik bir değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 10 (1), 134-147.
- Tutar, H. (2000). *Toplam kalite yönetimi çerçevesinde büro yönetimi teknikleri*. Erzurum: Aktif.
- Tutar, H. (2003). *Büro yönetimi ve iletişim teknikleri*. 2.Baskı, Ankara:Seçkin.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Güncel Türkçe Sözlük. (2015). 19 Mayıs 2015 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55b60eb0ed3b81.29438011 sayfasından erişilmiştir.

- Ungan, G. (2000). *Geçmişten geleceğe sekreterlik*. I. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi sunulmuş bildiri, SE-DA Sekreterler Dayanışma Derneği, Antalya.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi*. Ankara: Detay Anatolia Akademik.
- Uygur, A., & Koç, H. (2003). *Sekreterlik teknikleri*. Ankara: Detay.
- Venkatesh, V., & H., Bala. (2008). Technology acceptance model 3 and a research agenda on interventions, *Decision Sciences*. 39, 273-315.
- Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: four longitudinal field studies. *Management Science*, 46(2), 186-204.
- Wikipedia, Özgür Ansiklopedi. (2014). 14 Aralık 2014 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Multimedya_mesaj sayfasından erişilmiştir.
- Wikipedia, Özgür Ansiklopedi. (2015). 24 Mart 2015 tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/Varyans_analizi sayfasından erişilmiştir.
- Winer, B. J. (1971). *Statistical principles in experimental Design*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Yüksek Öğretim Kurumu, Mesleki ve teknik eğitim bölgesi içindeki meslek yüksekokulları öğrencilerine yönelik usuller. 21 Ocak tarihinde http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/17787 sayfasından erişilmiştir.
- Zaim, H. (2005). Bilgi yönetimi uygulamaları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 50 (1), 761-783.
- .

EKLER

EK 1. Ölçek

Açıklama: Lütfen, kişisel bilgilerinizle ilgili seçeneklerden sizin için uygun olanı, seçeneklerin önünde yer alan boşluğa çarpı işareti (X) koyarak ya da renklendirme yaparak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz: () Bayan () Erkek

2. Mezun Olduğunuz Lisans Programınız:

() Büro Yönetimi Öğretmenliği () İşletme Yönetimi

() İktisadi ve İdari Programlar () Diğer

2. Mezun Olduğunuz Yüksek Lisans Programınız:

() Büro Yönetimi Eğitimi () Eğitim Bilimleri Programları

() İktisadi ve İdari Programlar () Diğer

Açıklama: Lütfen, teknoloji tutum seçeneklerden sizin için uygun olanı, çarpı işareti (X)

Öğretmenlerin Bilgi ve Bilgisayar Teknolojileri Tutumlarını Ölçmek Amacıyla Kullanılan Anket		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İlgi						
1	Bilgisayar ile ilgili olan yeni öğrenmeleri heyecan verici bulurum.	1	2	3	4	5
2	Bilgisayar ile ilgili yeni bilgiler öğrenmeyi severim.	1	2	3	4	5
3	Çevremdeki insanlarla bilgisayar ve teknoloji ile ilgili sohbet etmeyi severim.	1	2	3	4	5
4	Bilgisayarın işlemlerini nasıl gerçekleştiğini bilmeyi eğlenceli bulurum.	1	2	3	4	5
5	Eğer sınıf ortamında bilgisayar ile ilgili çözülmemiş bir sorun ile karşılaşsam, sorunu çözene kadar o sorun ile ilgili olarak düşünmeye başlarım.	1	2	3	4	5
6	Bilgisayar ile ilgili herhangi bir problemi çözmeyi ilgi çekici bulurum.	1	2	3	4	5
7	Bilgisayar da oluşan sorunu hemen çözülmezsem, problemi çözene kadar o probleme bağlı kalırım.	1	2	3	4	5
Rahatlık						
8	Bilgisayar kullandığımı düşünürken bile bu düşünceden rahatsız olurum.	1	2	3	4	5
9	Bilgisayar kullandığımda kendimi gergin ve rahatsız hissederim.	1	2	3	4	5
10	Bilgisayarlar beni korkutur.	1	2	3	4	5

E-mail Etkileşimi						
11	E-mail kullanmanın öğrenme faaliyetlerinin iyileştirilmesine olanak sağladığını düşünürüm	1	2	3	4	5
12	E-mail kullanmak öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
13	E-mail kullanmanın motivasyonu arttırdığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
14	E-mail kullanmanın sınıfın ilgisini çektiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
Endişe						
15	Bilgisayarlar toplumu makineleştirmekte ve onları bir sayı gibi işlediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
16	Yaşadığım şehirde bilgisayarın çok yaygın olarak kullanıldığını gözlemlemekteyim.	1	2	3	4	5
17	Bilgisayarlar insanları normal sosyal hayatlarından izole etmektedir.	1	2	3	4	5
18	Bilgisayarların hayatımızı kontrol etme potansiyeline sahip olduklarını düşünürüm.	1	2	3	4	5
19	Bilgisayar ile çalıştığım zaman kendimi çevremde ki insanlardan soyutlanmış hissedirim.	1	2	3	4	5
Fayda						
20	Bilgisayarlar, öğrenmeye yardımcı düşünürüm.	1	2	3	4	5
21	Bilgisayarlar, eğitim ve çalışma hayatı için gerekli bir araç olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
22	Bilgisayarlar, öğretimin gerçekleştiği hemen hemen her yerde mevcuttur.	1	2	3	4	5
23	Bilgisayarlar, eğitimin gelişimdeki en büyük yardımcıdır	1	2	3	4	5

koyarak ya da renklendirme yaparak belirtiniz.

Açıklama: Aşağıdaki her bir kutucuk karşısında bulunan ifadeye bir o kadar yakınlaştıır. Lütfen, teknoloji tutum seçeneklerden sizin için uygun olanı, çarpı işareti (X) koyarak ya da renklendirme yaparak belirtiniz.

Algılama

- Bilgisayarlar beni

	1	2	3	4	5	
Rahatlatır	☐	☐	☐	☐	☐	Bunaltır
Heycanlandırır	☐	☐	☐	☐	☐	Sıkar
İlgimi Çeker	☐	☐	☐	☐	☐	İlgi Dağıtıcıdır
Mutlu eder	☐	☐	☐	☐	☐	Mutsuz eder

2. E-mail

- Bana göre elektronik mail
	1	2	3	4	5	
Heyecan vericidir	☐	☐	☐	☐	☐	Sıkıcıdır
Zevklidir	☐	☐	☐	☐	☐	Zevksizdir

Etkileyicidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Etkileyici değildir

3. Multi-medya

Bana göre çoklu ortamlar

Heyecan vericidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Sıkıcıdır

Zevklidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Zevksizdir

Etkileyicidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Etkileyici değildir

4. WWW

Dünya çapında web kullanmak

Heyecan vericidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Sıkıcıdır

Zevklidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Zevksizdir

Etkileyicidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Etkileyici değildir

5. Öğretmen Verimliliği

Profesyonel hayatımda bilgisayar kullanmak

Heyecan vericidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Sıkıcıdır

Zevklidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Zevksizdir

Etkileyicidir ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Etkileyici değildir

Ek 2. Ölçek İzin İşlemleri

From: Muller, Mary Ann [mailto:MaryAnn.Muller@taylorandfrancis.com] On Behalf Of US Journal Permissions

Sent: Wednesday, December 03, 2014 5:45 PM

To: Zeynep YILDIRIM

Subject: RE: wcis20:Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT

Hello,

You may use our online permissions system, RightsLink, to immediately process your request. Attached are instructions on its use. Thank you.

Mary Ann Muller – Permissions Coordinator, US Journals Division

Please Note My New Work Schedule Beginning September 1st: Monday, Wednesday, Friday

Go to: www.tandfonline.com to use RightsLink, our online permissions web page for immediate processing of your permission request.

Please Note: Permissions processed through the Philadelphia office may take up to three weeks for processing due to demand.

Taylor & Francis Group

530 Walnut Street, Suite 850

Philadelphia, PA 19106

Tel: 215.606.4334

Web: www.tandfonline.com

e-mail: maryann.muller@taylorandfrancis.com

Taylor & Francis is a trading name of Informa UK Limited, registered in England under no. 1072954

From: Academic UK Non Rightslink

Sent: Thursday, November 27, 2014 5:07 AM

To: US Journal Permissions

Subject: FW: wcis20:Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT

One for you please WCIS

Thanks

Debbie

Debbie East– Permissions & Licence Administrator - Journals.
Routledge, Taylor & Francis Group.

3 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon, OX14 4RN, UK.

Tel :+44(0)20 7017 6960

Fax:+44 (0)20 7017 6336

Web: www.tandfonline.com

E-mail: deborah.east@tandf.co.uk

Taylor & Francis is a trading name of Informa UK Limited,
registered in England under no. 1072954

From: Zeynep Yıldırım [<mailto:zeynepyildirim@aydin.edu.tr>]

Sent: 27 November 2014 09:54

To: Academic UK Non Rightslink

Subject: wcis20:Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT

Permissions Request

Contact name: Zeynep Yıldırım

Street address: Beşyol

Town: İstanbul

Postcode/ZIP code: 34295

Country: Turkey

Contact telephone number: 4441428

Contact email address: zeynepyildirim@aydin.edu.tr

Article title: Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT

Article DOI: 10.1080/07380569.2011.621830

Author name: Dominick Shattuck, Kristen A. Corbell, Jason W. Osbourne, Gerald Knezek, Rhonda Christensen, Lisa Leonor Grable

Journal title: Computers in the Schools

Volume number: 28

Issue number: 4

Year of publication: 2011

Page number(s): 20-23

Are you the sole author/editor of the new publication?: No

Are you requesting the full article?: No

If no, please supply extract and include number of word: would like to use this article survey's and translate to Turkish and adapt it. For this reason I would like your permission.

If no, please supply details of figure/table:

Name of publisher of new publication: Zeynep Yildirim

Title of new publication: Vocational School Faculty And Staff Of The Attitude To Information Technology Field Comparison And Technology Acceptance Model

Course pack: No

Number of Students:

Is print: Yes

Electronic:

E-reserve: No

Period of use:

Short loan library?: No

Thesis: Yes

To be reprinted in a new publication?: No

In print format:

In ebook format?:

ISBN:

Languages: Turkish

Distribution quantity:

Retail price: 0

Additional comments: I'm master student in the Institute of Educational Sciences. I find a article in your site about my master thesis and download my pc. The name of the article is "Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT" I would like to use this article survey's and translate to Turkish and adapt it. For this reason I would like your permission. Thank you in advance for your help.

Ek 2. Ölçek İzin Belgesi

[Home](#) [Account Info](#) [Help](#) [Live Chat](#)

Title: Measuring Teacher Attitudes Toward Instructional Technology: A Confirmatory Factor Analysis of the TAC and TAT

Author: Dominick Shattuck, Kristen A. Corbell, Jason W. Osbourne, et al

Publication: Computers In The Schools

Publisher: Taylor & Francis

Date: Oct 1, 2011

Copyright © 2011 Routledge

Logged in as:
Zeynep Yıldırım

[LOGOUT](#)

Thesis/Dissertation Reuse Request

Taylor & Francis is pleased to offer reuses of its content for a thesis or dissertation free of charge contingent on resubmission of permission request if work is published.

[BACK](#)[CLOSE WINDOW](#)

Copyright © 2014 [Copyright Clearance Center, Inc.](#) All Rights Reserved. [Privacy statement.](#)
Comments? We would like to hear from you. E-mail us at customer@copyright.com

GAZİ GELECEKTİR...